

Den næste sag på dagsordenen var:

**5) Første behandling af lovforslag nr. L 125:
Forslag til lov om universiteter (universitetsloven).**

Af videnskabsministeren (Helge Sander).
(Fremsat 15/1 2003).

Sammen med denne sag foretoges:

**6) Første behandling af lovforslag nr. L 126:
Forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område. (Konsekvensændringer i forbindelse med universitetsreformen).**

Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs).
(Fremsat 15/1 2003).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Hanne Severinsen (V):

Med dette lovforslag får vi en enestående mulighed for at fremtidssikre universiteterne i deres rolle som forsknings- og uddannelsesinstitutioner i det videnssamfund, hvor konkurrencen om udvikling af viden bliver behård ligesom kravene til uddannelsernes kvalitet og relevans.

Viden er i stigende grad blevet afgørende for et lands udvikling, og det bliver en udfordring for universiteterne, som de skal have mulighed for at løfte. Hvis de skal have flere opgaver og ressourcer, så må der også i samfundet være tilid til, at der sker en ansvarlig og fagligt effektiv udnyttelse af midlerne. Overskriften for reformerne er frihed under ansvar.

Den nye universitetslov bygger på, at universiteterne bliver selvejende, hvilket bl.a. betyder, at de selv for fremtiden kan disponere over tilskud og andre indtægter, og at de kan opbygge formuer adskilt fra staten. Det bliver så op til fremtiden, op til de enkelte universiteter, om de på sigt vil forhandle om bygningsovertagelse, ellers administreres de efter SEA-modellen.

Der bliver større frihedsgrader, regler og bekendtgørelser bliver saneret, og hovedprincippet bliver, at universiteterne selv skal kunne tilrettelægge deres uddannelses tilbud under ansvar for, at kvaliteten er i orden, og at der følges op på evalueringerne.

Kvalitetssikringen vil blive indbygget i udviklingskontrakterne, universiteterne bliver ansvarlige for, at uddannelserne bliver fleksible, og at man lettere kan skifte universitet. Der bliver

mulighed for efter bachelor at vælge mellem flere relevante kandidatuddannelser og dermed nye kombinationer af bachelor- og kandidatuddannelserne.

Kl. 10.05

Den individuelle studie- og erhvervsvejledning under studieforløbet skal styrkes. Målet er at forhindre unødigt studietidsforlængelse og at undgå, at der uddannes til arbejdsløshed. Loven forpligter også universiteterne til at varetage efter- og videreuddannelse og at medvirke til, at den nyeste viden gøres tilgængelig for de videregående uddannelser uden forskning.

Udviklingskontrakterne bliver det vigtige fremtidige instrument, der sikrer kontrakten til samfundet. Det er her, det enkelte universitet fastlægger visioner og overordnede indsatsområder og udviklingsstrategi.

Den ny ledelsesstruktur vil med en handlekraftig bestyrelse være dem, der bliver ansvarlige for at leve op til udviklingskontraktens målsætninger. Bestyrelsen skal have eksternt flertal, som kan fungere som brobyggere og ambassadører over for det omgivende samfund.

Jeg vil godt understrege, at de eksterne medlemmer af bestyrelsen udpeges i kraft af egen person og ikke som repræsentanter for bestemte særinteresser modsat det indtryk, man har fået fra dele af pressen. Universiteterne bliver selvstændige; de nye bestyrelser skal afspejle universiteternes opgave og profil og sammensættes bredt. Hermed undgår vi en ensidig repræsentation af bestemte sektorer. Der er derfor ingen grund til den kritik, der er rejst.

Det er blevet sagt, at de studerendes indflydelse mindskes, men tværtimod. Det har netop været afgørende for os at fastholde de studerendes indflydelse bl.a. ved at sikre de studerende to medlemmer i den ny bestyrelse. Der får de studerende stor indflydelse ved at være med til at foretage de strategiske prioriteringer på universiteterne.

De studerende skal også stadig have halvdel af pladserne i studienævnene og dermed afgørende indflydelse på deres studier, ligesom de nu får sikkerhed for, at der følges op på dårlige evalueringer. De studerendes vilkår bliver yderligere forbedret ved, at man får større frihedsgrader i sammensætningen af uddannelserne og valget af de relevante moduler, der kan passe ind i deres fremtidige udviklingsmuligheder.

Rektor, dekaner, institutledere skal være ansatte på basis af deres indsigt og kompetencer og evne til at inspirere omgivelserne, i stedet for

som nu i højere grad at bygge på kollegiale hensyn, som ofte kan føre til, at man foretrækker konsensus frem for at prøve nye veje.

Dagbladene er i denne tid fyldt med jammerartikler om konsekvenser, der, hvis de virkelig var rigtige, også ville skræmme mig. Der er foranstaltet underskriftindsamlinger, hvor mange universitetsansatte udtrykker deres afstandtagen fra denne nye lov. Jeg tror og håber på, at en del af den modstand bygger på mytedannelser, som har været i omløb det sidste års tid, godt hjulpet af dele af pressens egen produktion af historier. Jeg er overbevist om, at modstanden først og fremmest siger noget om, hvad man tror, reformen indeholder, end hvad der rent faktisk er indeholdt i dette lovforslag.

Angribes f.eks. forskningsfriheden? Nej, den slås netop fast, først og fremmest i formålsparagraffen, hvor det udtrykkeligt siges, at universiteterne varetager grundforskning og er forpligtet til at værne om forskningsfriheden og forvaltningen af den akademiske arv. Der er ingen mundkurv, tværtimod.

Fratages universiteterne eneret på doktorgraden? Nej, det har aldrig været på tale. Skal undervisningen ikke mere basere sig på forskning? Tværtimod, det slås udtrykkeligt fast, at universitetet leverer forskningsbaseret undervisning på højeste – højeste – internationale niveau.

Erhvervslivet, påstås det, vil fremtidig komme til at diktere universiteterne, hvad de skal forske i, og hvordan de skal forske. Nej, tværtimod. Hensigten er ikke at levere virksomhedsforskning, det er virksomhederne meget bedre til at gøre selv. Hensigten er, at man skal levere grundlæggende viden og gode kandidater. Vi har behov for at udvikle dygtige kandidater i samspil med ny grundlæggende forskning, for den bedste videnspredning foregår nemlig ved, at kandidater bringer deres viden videre ud i samfundet.

Som noget nyt bliver det understreget, at universiteterne med afsæt i deres forskning skal tilføre samfundet forskningsresultater til fremme af vækst, velfærd og udvikling. Det skal vi nemlig blive bedre til. Og det er derfor, vi skal have et bedre samspil, så vi får et større videnindhold i vores produktion. Alle undersøgelser viser nemlig, at her foregår den største værditilvækst, og det er den, der i sidste ende skal sikre, at velfærdssamfundet kan finansieres i fremtiden.

Det bliver rigtig nok understreget, at uddannelserne skal tilstræbe at være relevante for brugere og aftagere, og at de skal være tidssva-

rende, men det kan jeg ikke rigtig forestille mig at der er nogen der synes er forkert.

I det fremsatte lovforslag er der indarbejdet en del ændringer i forhold til det udkast, som blev sendt til høring. Der er i høj grad blevet lyttet til de konstruktive ændringsforslag, så derfor håber jeg, at de protesterende i universitetsverdenen vil lytte til, hvad vi siger og gør, og ikke til myterne om, hvad man vistnok tror må ligge bag af hensigt.

Kl. 10.10

Det er en særdeles vigtig lovgivning, vi diskuterer i dag. Og jeg håber, at vi får en konstruktiv og grundig forhandling i udvalget om det. Derudover håber jeg, at endnu flere, når vi har fået denne konstruktive drøftelse i udvalget, så måske kan tilslutte sig loven.

I tilknytning til dette lovforslag behandler vi også i dag i Undervisningsministeriets regi lovforslag nr. L 126, som er en konsekvenslovgivning, som følger af den nye universitetslov. Den skal jeg så også anbefale her på vegne af vores uddannelsesordfører, fru Gitte Lillelund Bech, og i det hele taget anbefale de to lovforslag til velvillig behandling i Uddannelsesudvalget.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Første to korte spørgsmål: Kan Venstres ordfører ikke bekræfte, at hvis man ser på de studerendes indflydelse, så går man fra en situation, hvor de studerende er repræsenteret på alle niveauer og med en sikret indflydelse, til en situation, hvor de studerende godt nok er repræsenteret i studienævnene, men hvor studienævnenes indflydelse er beskåret, og hvor de studerende ikke er repræsenteret på institutniveau i de kollegiale organer, sådan som det er tilfældet i dag?

Kan Venstres ordfører ikke også bekræfte, at der sker en indskrænkning af begrebet forskningsfrihed, i og med at man laver en stærkere fokusering og siger, at eventuel selvstændig forskning fra forskerens side skal ske inden for universitetets strategiske indsatsområder – det må være en indskrænkning af forskningsfriheden – og at en del af grunden til, at der er så stor modstand blandt forskerne mod den her reform, er, at det indskrænker forskningsfriheden?

Venstres ordfører fremhævede en ansvarlig og effektiv udnyttelse af midlerne som motivationen for den her lov. Jeg synes, at det største og mest ubesvarede spørgsmål i hele den her proces er: Hvad er egentlig motivationen til at gennemføre en sådan lov?

Hvor er det, der har været uansvarlig og inefektiv udnyttelse af midlerne på universiteterne? Det synes jeg faktisk at Venstres ordfører skylder både den måbende forsamling og de danske universiteter at svare på.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg kan ikke vare med til at indlede med at konstatere, at Venstre åbenbart mener, at folkevalgte ikke er gode nok til at træffe fornuftige beslutninger. Men det, jeg ville spørge Venstres ordfører om, er begrebet forskningstilknøytning. I lovforslagets § 2, stk. 4, står der: »Universitetet skal medvirke til at sikre, at den nyeste viden inden for relevante fagområder gøres tilgængelig for videregående uddannelse uden forskning.«

På det område er jeg meget interesseret, fordi jeg har med lovgivning at gøre under undervisningsministeren, og der refererer jeg til det, vi kalder MVU-loven, altså loven om professionsbacheloruddannelser. Og i den lov, som Venstre stemte for i 1999-2000, står der et sted, at forskningstilknøytning betyder, at der skal være nem og hurtig inddragelse af viden om forskning og forskningsresultater inden for uddannelsens fagområder.

Vil fru Hanne Severinsen prøve at beskrive, hvordan man med det universitetslovsforslag, der ligger her, sikrer, at der faktisk foregår en forskningstilknøytning til de mellemlange videregående uddannelser, hvilket er hele fundamentet for de uddannelser og den lovgivning, der er lavet på det område? Det fremgår ikke af forslaget til universitetslov.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Vi blev virkelig beroliget af fru Hanne Severinssens ordførertale. Hele den universitetsverden, som nu er i oprør over dette makværk af en lov, kan godt gå hjem og tage det roligt, for den lille kreds af ordførere, som naturligvis hver for sig rummer alverdens visdom på universitetsområdet, har gennemskuet det hele og lavet en reform, som ikke giver nogen grund til uro.

Kl. 10.15

Jeg vil godt tage to ting frem. Når der argumenteres for, at dette lovforslag – og selvfølgelig vil det det – er et knyttnæveslag mod forskningsfriheden på universiteterne, hjælper det da ikke at henvise til, at der står sådan en verbal fane i indledningen af lovforslaget om, at man vil sikre forskningsfriheden. Der stod også i Østtysk-

lands forfatning, at man ville sikre demokratiet. Sådan noget sniksnak skal der altid være med i en præambel.

Men tag argumentationen op: Hvorfor mon universiteterne er bange for, at forskningsfriheden bliver nedbrudt? Det er der givet ret gode argumenter for.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

De studerende får mere indflydelse, fordi de kommer til at sidde i de bestyrelser med to repræsentanter, og det er jo de bestyrelser, der laver strategien. Der får de faktisk en meget stor indflydelse, og det får de også i studienævne og derved indirekte også på institutniveau.

Det har jo aldrig været sådan, at de studerende havde afgørende indflydelse på forskningen. Det har det heller ikke været efter den gamle universitetslov. Så i virkeligheden bliver deres indflydelse større, og det bliver den dér, hvor det virkelig er relevant for de studerende at have indflydelse.

Så spørger hr. Morten Homann, hvor man har været uansvarlig. Jamen det foregår da meget godt mange steder, men det foregår trægt, og det er en træg proces at søsætte nye ideer. Så vi regner med, at det bliver noget nemmere.

Det, at man har udefrakommende, betyder også, at man får nogle ambassadører, nogle, der virkelig kan spille med, og man har jo brug for repræsentanter for det omgivende samfund. Det er så også et svar til fru Marianne Jelved.

Vi har demokrati i Danmark. Det er faktisk Folketinget, der i sidste ende bevilger pengene. Folketinget laver nu en bestyrelse, der får ansvaret for det, man aftaler med samfundet, nemlig med Folketinget, og Folketinget er jo demokratiet i sidste ende. Der vil naturligvis stadig væk være indflydelse. Der er f.eks. akademisk råd. Så på alle de områder, hvor de universitetsansatte virkelig skal have indflydelse, får de det også – rent bortset fra at jeg ikke kan forestille mig ledere, som ikke inddrager deres medarbejdere.

Om forskningstilknøytningen vil jeg sige, at den jo ikke bliver ændret, men at den bliver præciseret. Før var den kun præciseret i loven om Danmarks Pædagogiske Universitet. Nu bliver den præciseret for hele området, for alle universiteter, og det er kun en forbedring.

Og så vil jeg sige til hr. Langballe, at der ikke er tale om nogen knyttnæve. Der er ikke nogen knyttnæve på nogen måde. Forskningsfriheden er præcis, som den hele tiden har været. Det har

altid været sådan, at man indgik i de prioriteringer, som instituttet havde. Det har altid været sådan, at man selv valgte metode, og det skal man stadig væk, og man kan også godt forske ved siden af. Der er stadig væk mulighed for, at man indgår i projekter, som bliver støttet af f.eks. forskningsrådene. Jeg ved ikke, hvor man har fået det fra, at der skulle være nogen som helst ændring af forskningsfriheden. Jeg vil snarere sige, den bliver præciseret bedre.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

De næste tre kort bemærkninger: fru Pernille Rosenkrantz-Theil, fru Margrethe Vestager og hr. Morten Homann. Jeg har også noteret fru Elisabeth Arnold og fru Marianne Jelved op.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Hvis fru Hanne Severinsen synes, at demokrati er så trægt, kan jeg egentlig ikke forstå, hvorfor fru Hanne Severinsen vælger at bruge størstedelen af sin hverdag på at sidde i det danske Folketing.

Jeg vil gerne spørge, hvilke konkrete eksempler Venstres ordfører kan give på, at selveje og afdemokratisering og virksomhedsledelse af læreanstalter giver bedre uddannelse. Hvilke konkrete eksempler er der på det?

Og så har jeg et lille tillægsspørgsmål. Når fru Hanne Severinsen siger, at det er mytedannelser, der er årsag til de mange protester fra universitetsfolkene, vil jeg gerne spørge fru Hanne Severinsen, om hun tror, at de ansatte ved landets højeste læreanstalter ikke er i stand til at læse og vurdere regeringens forslag, for så synes jeg ærligt talt, vi alle sammen har et problem.

Kl. 10.20

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Jeg ville egentlig gerne leve i den samme ubekymrede verden som Venstres ordfører. Det må være et dejligt sted. Det er et sted, hvor man ikke behøver at tage sig af, hvad de mennesker mener, som berøres af den lovgivning, man er ved at vedtage, og hvor man med et slag med hånden kan sige, at det bare er medieskabte misforståelser og myter; når først de kommer rigtig godt i gang, vil de se, hvor klogt det, vi har fundet på, er.

Jeg må indrømme, at jeg godt forstår, hvorfor nogle kan blive bekymret, for ordvalget er ændret i betydende grad. Der står ikke længere no-

get om respekt for deres frie valg af videnskabelige metoder. Det har man bare stille og roligt taget ud. Der står tværtimod noget om et helt andet ledelseshierarki end det, vi kender, og en helt anden dannelse af det ledelseshierarki end den måde, vi kender. Og henvisningen til akademisk råd er jo så falsk, som tænkes kan.

Der står godt nok i bemærkningerne, at det er det samme som i DPU, men sammenligner man de to lovgivninger, er der faktisk ganske væsentlige forskelle. For på DPU godkender man, i lovgivningen indstiller man, og det er en meget væsentlig forskel i forhold til de centrale akademiske områder.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Fru Hanne Severinsen undgik meget behændigt at svare på mit spørgsmål, om ikke formuleringerne i lovforslaget indskrænker betydningen af forskningsfrihed sammenlignet med det bedste. Og så har jeg endda slet ikke forholdt mig til alle de indskrænkninger af forskningsfriheden, der kan komme ud af, at man får en bestyrelse med flertal af eksterne repræsentanter, som lige så vel kan være ambassadører for det omgivende samfund imod forskningsfrihed som det modsatte.

Jeg hæftede mig også ved, at svaret på mit spørgsmål, om der var nogle eksempler på uansvarlig og ineffektiv ledelse, var nogle nye forblommede ord om, at det var træghed i demokratiet. Jeg vil godt spørge, om ikke fru Hanne Severinsen har nogle mere konkrete eksempler at give til den danske forskningsverden, end at der er noget træghed. Kan vi ikke få nogle konkrete eksempler på bordet om, hvor det er, skoener trykker, og hvor det er, problemerne ligger, som motiverer dette lovforslag?

Så ved jeg godt, at det kan være svært med en ordførers fantasi at forestille sig det, men kan man ikke prøve at sammenstille lovforslaget ikke bare med, hvad man kunne forestille sig, men også med den eksisterende lov? For hvis man vil sammenligne de studerendes indflydelse i dette lovforslag med den nuværende lov, så synes jeg, der er nogle skærende kontraster, som fru Hanne Severinsen sprang meget let hen over.

Det er da fuldstændig korrekt, at de studerende vinder indflydelse. De bliver repræsenteret ét nyt sted i bestyrelsen, men samtidig nedlægger man institutbestyrelsen, og samtidig indskrænker man studienævnenes indflydelse og betydning. Så hvis man sammenligner de studerendes

indflydelse i dag med de studerendes indflydelse i det nye lovforslag, må fru Hanne Severinsen da kunne give mig ret i, at der sker en indskrækning af de studerendes indflydelse.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg mener ikke, det er hensigtsmæssigt, at man leder en organisation kollegialt, for det, der ofte sker, er, at for at gøre alle tilfredse kommer man ikke et skridt videre. Det er så også et svar til hr. Homann, som kom ind på spørgsmålet om, hvor man kan sige, at det har haltet.

Det har det f.eks., når man skulle indgå strategisk samarbejde med andre. Det har været uendelig svært at lægge forskellige centre sammen. Indlejring af nye centre, nye initiativer er altid noget, man kommer til politikerne for, fordi man ikke rigtig kan forestille sig, at man kan prioritere inden for sit eget område.

Det er svært, når man skal gøre alle tilfredse. Derfor er det bedre at have en inspirerende ledelse, der kan sørge for at bygge på alle medarbejderes bedste talenter. Det er jo interessant, at man har lavet undersøgelser af, hvor de bedste studiemiljøer er. Det er der faktisk dér, hvor man har studieledelse. Det er rigtigt. Det viser sig, at dér, hvor man sidder og lukker døren og i og for sig bare deler i porten og har det kollegiale system med, at nu er det din tur til at være institutleder, fungerer det meget dårligere. Det er der som sagt lavet undersøgelser af.

Kl. 10.25

Så vil jeg sige til hr. Homann om det med forskningsfriheden, at der står udtrykkelig – det er præcis den samme diskussion, som var ved den sidste debat – at »den enkelte forsker har således frihed til at vælge metode, fremgangsmåde og emne«, og så er det rigtigt, at der står »inden for universitetets forskningsstrategiske rammer«. Men sådan var det også i den tidligere lov. Det er bare blevet præciseret. Jo, det er det faktisk! Det er præcis det samme, som hele tiden har været gældende.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det er den mest defensive ordførertale, jeg mindes at have hørt i lange, lange tider her i Folketinget. Ordførertalen handlede stort set kun om, hvad denne reform ikke gik ud på, nemlig ikke alt det, som kritikerne har sagt. Vi hørte meget lidt om, hvad der var det gode, og hvad der var

det fremadrettede, som skulle kunne gøre, at Venstre syntes, at det her var så fremragende.

Det minder mig om, at jeg for et par uger siden ved et tilfælde hørte morgenandagten i Danmarks Radio og dér hørte ugens prædikant tale meget dramatisk om, at nu havde man for flere hundrede år siden frigjort universiteterne fra kirken og derved gjort universiteterne uafhængige, og nu havde man så igen knyttet universiteterne til en vigtig magt i staten, nemlig markedet.

Derfor synes jeg, at Venstres ordfører burde fortælle, hvad det er, der får et liberalt parti til at gå i front med nu at binde universiteterne ind i en tilknytning til markeds kræfterne i staten.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg synes ikke, at fru Hanne Severinsen egentlig svarede, men måske var det, fordi mit spørgsmål ikke blev forstået. Det, der er helt afgørende for de mellemlange videregående uddannelser, MVU-uddannelserne, er forskningstilknytningen.

Det betyder også, at når man laver en bacheloruddannelse – nu kalder vi det en professionsbacheloruddannelse – er der givet et signal om, at den kan bruges til at få adgang til en masteruddannelse. Hvordan er den adgang sikret i det ny forslag til universitetslov? Det ses ingen steder, og det er det, der er det centrale.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Det, der bringer mig herop, er, at jeg ikke fik svar på mit spørgsmål. Så jeg vil spørge igen, og jeg bliver en anelse bekymret, hvis man ikke kan få svar på så simpelt et spørgsmål. Spørgsmålet lød: Hvilke konkrete eksempler har Venstre på, at selveje, afdemokratisering og virksomhedsledelse af læreanstalter giver bedre uddannelse?

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Det fremadrettede er, at der bliver bedre samspil med det omgivende samfund. Det er vigtigt, for det er trods alt et videnssamfund, vi skal bygge op, og den viden skal gerne kunne indgå i et samspil med det omgivende samfund. Vi skal også sørge for, at uddannelserne er mere tidsvarende. Vi skal sørge for, at man kan kombinere uddannelserne på nye måder. Vi skal sørge for, at de studerende har mulighed for at rykke

fra det ene universitet til det andet uden at skulle begynde helt forfra med deres uddannelse.

Til fru Marianne Jøved: Det er rigtigt, at man taler om bachelors direkte adgang, og det har været meget vigtigt at understrege, at i og med at man kan skifte studieretning efter bachelor, skal der være mulighed for, at man rent faktisk kan få en kandidatuddannelse. Vi vil ikke have den diskussion om, at der skal være adgangsbe- grænsning til kandidatuddannelsen.

Professionsbachelorerne skal selvfølgelig også have mulighed for at komme videre, men ikke umiddelbart. Det er ikke sådan, at hvis man har fået en sygeplejerskeuddannelse, er man en halv læge og kan gå videre. Det må være op til universiteterne at stille nogle krav og give merit. Men selvfølgelig skal de give bedre merit, og jeg mener faktisk, at den her lovgivning gør det endnu bedre for de mellemlange videregående uddannelser.

Kl. 10.30

Det har været meget vigtigt for os, at de netop fik den mulighed for den forskningstilknytning. Det er rigtigt, at den ikke er beskrevet voldsomt meget, men det er den jo heller ikke i den tidligere lov. Men de er jo allerede i gang med at lave forskningstilknytning, og her understreger vi, at det er alle universiteters pligt, ikke bare Danmarks Pædagogiske Universitets.

Til det med de konkrete eksempler: Det kan jo være lidt svært, for jeg vil ikke hænge nogen ud, men i den lange tid, jeg har beskæftiget mig med universiteterne, synes jeg, at det har været umådelig svært med nybrud, det har været umådelig svært med prioriteringer.

Det har altid været sådan, at hvis der var et eller andet nyt, man gerne ville sætte i gang, var det altid universiteterne, der skulle skaffe penge; man har ikke selv kunnet prioritere. Det er den prioritering, vi har brug for, at man kan foretage, fordi samfundet udvikler sig. Studierne skulle også gerne udvikle sig, de skulle også gerne være noget kortere. Der er en tendens til, at man på alle studierne bare pøser på, sådan at man gør dem længere og længere uden at spekulere på, om det er tidssvarende, hvad man underviser i.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Jeg tror, at det videnssamfund, som Venstres ordfører taler om, er et vi alene vide-samfund. Det er i hvert fald ikke en fornemmelse, man nemt

frigør sig fra. For det, som vi får bekræftet heroppefra, er jo myten om mangel på merit, i modsætning til den undersøgelse, der blev lavet for 1½ år siden, som viser det modsatte. Og det er myten om god ledelse. For den forskning, der er lavet i forskningsledelse, sammenligner jo netop kollegialt ledede institutter med hinanden og viser, at der er meget stor forskel på, hvordan kollegial ledelse udmønter sig, ligesom der vil være meget stor forskel på, hvordan ansatte ledere håndterer deres hverv.

De håndterer ikke deres hverv, efter hvad fru Hanne Severinsen måtte forvente en tilfældig fredag fra Folketingets talerstol. De forvalter deres hverv i forhold til de kompetencer, som lovgivningen tillægger dem, og de er vidtgående.

Vi har ikke fået noget svar på, hvor det hjælpssomme er i forhold til den fortsatte forskningsfrihed, i forhold til universiteternes forpligtelse over for det omgivende samfund, og slet ikke i forhold til, at det blev afsløret under forårets mange konferencer, at der er et levende, til tider for vidtgående, samarbejde med det private erhvervsliv. Det synes jeg ikke at Venstres ordfører forholder sig til i det skønmaleri, vi får af den lovgivning, vi behandler i dag.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Fru Hanne Severinsen har forklaret noget om den træghed, der er ved det nuværende kollegialitetsstyre, og jeg kan da godt på det punkt i nogen grad følge fru Hanne Severinsen, men jeg mener ikke, man skal sige, at tilstandene i dag er ideelle, specielt ikke for de folk, der brænder for at forske, men bliver sat til at administrere i stedet for.

Men fru Hanne Severinsen har overhovedet ikke forklaret sin totale ubekymrethed på forskningsfrihedens vegne. Der kommer ingen argumenter, ingen forklaring på, hvordan det kan være, at man overhovedet skal have bestyrelser med eksternt flertal. Der er vel en eller anden mening med det. Er meningen ikke den, at nu skal der komme nogle barske folk med hår på brystet ude fra det virkelige liv og fortælle de her akademiske snuder, i hvilken retning de skal gå?

Det er da klart, at ideen er, at man skal have en målrettet, en resultatorienteret forskning, også på de klassiske fakultetsopdelte universiteter, hvor det har været den frie grundforskning, der har været i højsædet.

Hvad er meningen med disse bestyrelser, og hvordan skulle det kunne undgå at påvirke forskningsfriheden?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det er meget sjældent, at jeg er enig med hr. Jesper Langballe, men det er jeg faktisk i dag, og hans nys aflagte indlæg kan jeg skrive fuldstændig under på. Jeg vil også gerne gøre spørgsmålet til mit: Hvad er meningen?

Fru Hanne Severinsen svarede på mit spørgsmål før om, hvad meningen var med nu at lægge universiteterne ind under et andet åg end det, man havde haft for flere hundrede år siden, nemlig kirkens åg, ved at nævne noget om bedre samspil med det omgivende samfund. Jamen der er jo ikke tale om samspil, når man laver et flertal af eksterne i bestyrelsen. Så er der jo tale om et diktat og tale om, at det omgivende samfund, hvem det så end måtte være, kan pålægge universitetet en bestemt strategi.

Kl. 10.35

Det vil sige, at vi, hvis vi er rigtig uheldige, kan komme til at se fem-seks lokale universiteter, der er stærkt påvirket af de kræfter, der er i det omgivende samfund, som har flertal i de bestyrelser, der er i de universiteter, der ligger rundtomkring i landet.

Jeg kan ikke se, at der er noget som helst tilbage af selvstyre eller af forskningsfrihed i det forslag, der er fremsat her.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Til fru Elisabeth Arnold: Hvis man nu f.eks. ser på Syddansk Universitet eller Aalborg Universitet, har de netop et omfattende samspil med erhvervslivet. Det foregår på en sådan måde, så rektor for Syddansk Universitet på den konference, vi havde om samspillet med erhvervslivet, sagde, at faktisk følte han, at de penge, han fik, f.eks. til det institut, der samarbejder med Danfoss nede i Sønderborg, og andre, var givet med meget færre betingelser end dem, som vi sad og gnidrede med og gav fra samfundets side.

Jeg tror i virkeligheden, vi samtidig godt kunne lære af den form for generøsitet, og jeg synes også, at f.eks. Aalborg Universitet er et godt eksempel på, at en hel egn er blevet udviklet ved, at man f.eks. har haft det samspil med teleindustrien.

Det er sådan noget, som er glimrende. Det skal være forskelligt fra universitet til universitet. Der er jo meget stor forskel på Københavns Universitet og Aalborg Universitet. De skal have hver deres styrkepositioner. Derfor er de bestyrelsesmedlemmer, som man vælger – det er jo i øvrigt universiteterne selv, der vælger i første omgang, og det kan jo så være repræsentantskaber senere hen – ressourcepersoner, som ikke kommer sådan på en smart måde. Jeg kan slet ikke genkende det billede.

Jeg er overbevist om, at de typer, som vi allerede nu ser som eksterne repræsentanter, tilfører mange gode ting til de bestyrelser. Spørg i virkeligheden de konsistorier, der er allerede i dag. De har meget glæde af de eksterne. De skal selvfølgelig vælges med omhu, men det har universiteterne selv indflydelse på.

Til fru Elisabeth Arnold: Der er ikke tale om noget diktat. Det her med, at man allerede i dag godt kan lave god ledelse på institutterne, ja, det er rigtigt, men i og med at det bliver en ansat leder, er man sikker på, at man får nogle kompetencer frem, og at man får nogle ideer frem om, hvem man kunne ansætte. Det bliver ikke bare noget, der går på tur, og det giver altså en bedre mulighed for at få udviklet instituttet.

(Kort bemærkning).

Marianne Jøved (RV):

Over for fru Hanne Severinsen må jeg så understrege, at i § 2, stk. 4, er der brugt ordet tilgængelig: »... den nyeste viden inden for relevante fagområder gøres tilgængelig for videregående uddannelse uden forskning.«

Det er en meget upræcis formulering. Den siger intet om, hvad forskningstilknytningen kommer til at indeholde. Det er ikke noget sted i universitetslovforslaget beskrevet, hvordan adgangsvejen for professionsbachelor er til relevante kandidatuddannelser.

Det vil sige, at de ude på lærerseminarerne, sygeplejeskolerne osv. i dag ikke ved, hvordan de kan bruge deres bacheloruddannelse til en kandidatuddannelse. Det er ingen steder beskrevet.

Jeg går ud fra, at ministeren på et givet tidspunkt er i stand til at svare på, hvordan det her kommer til at skulle virke.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg vil jo ikke hænge nogen ud, siger Venstres ordfører som forklaring på, at hun ikke kan

komme med et eneste konkret eksempel på, at selveje, afdemokratisering og virksomhedsledelse skulle være til gavn for uddannelsen.

Man hænger vel ikke nogen ud ved at sige, at de blandt andre er kommet med et godt bud på, hvordan man qua sin struktur kan levere bedre uddannelse. Det er vel ikke at hænge folk ud. Det lyder grangiveligt, som om der faktisk ikke er noget eksempel.

Når man nu som ministeren og Venstre ønsker at omorganisere universiteterne, sådan at de kommer til at fungere som en privat virksomhed, er det en ret drastisk forandring. I stedet for at de ansatte og studerende er med til at træffe beslutninger, i stedet for at rektoren bliver valgt af de studerende, skal der ansættes en bestyrelse.

Kl. 10.40

De drastiske forandringer, de voldsomme forandringer er da endnu mere voldsomme set i det lys, at Venstres ordfører, det største regeringspartis ordfører, ikke kan komme med ét konkret eksempel på, at det skulle gavne noget som helst.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Venstres ordfører berømmer Syddansk Universitet og Aalborg Universitet for deres måde at være universitet på. Må jeg erindre om, at begge universiteter er kollegialt ledede universiteter, som har fungeret under den nuværende ledelsesmodel. De har med andre ord formået at opbygge det, som fru Hanne Severinsen efterlyser, på god vis inden for den lovgivning, vi har for indeværende. Hvad skulle så begrunde, at det skal laves om?

At lære af generøsiteten synes jeg er en god idé. Måske endda så generøs, at Venstre kunne finde på at være et liberalt parti, som siger: Vi stiller jer til ansvar for jeres resultater, men vi mener faktisk, at I har ansvarlighed nok til selv at vælge jeres ledelsesform og selv tage ansvar for at sikre forskningsfriheden.

Men det er slet ikke den type af generøsitet, vi taler om. Nej, det er den type af generøsitet, der ligger i, jeg ved ikke hvor mange ministerbeføjelser inkorporeret i lovforslaget. Det er afbureaukratisering og generøsitet i Venstres udgave.

Så er der de her praktiske detaljer. Danmark er jo en meget skøn, om end udvidet, fætter-kusine-fest. Hvor kommer de i hvert fald 72 mennesker fra, som uafhængigt af interesseorganisa-

tioner, og hvad ved jeg, skal stille sig til rådighed for på den udmærkede vis, som fru Hanne Severinsen beskriver det, at være universiteternes ambassadører?

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Først til fru Marianne Jelved: Jeg er præcis lige så optaget af, at vi får en god forskningstilknytning til MVU, som jeg kan høre, at fru Marianne Jelved er det.

Der vil jo selvfølgelig komme bekendtgørelsesstof. Man kan jo ikke her i en lov sige, at der er direkte adgang fra professionsbacheloruddannelser og over til universiteterne, det er jo det samme som at sige, at det er fuldstændig ligegyldigt med forskningsbaseret undervisning, og at vi godt kan sige, at det hele er ét fedt. Det er det jo ikke. Det er jo ikke den samme måde, man læser fysik på f.eks. på en mellemlang videregående uddannelse og på universitetet. Man bliver jo nødt til at sige, at man individuelt må hænge på. Og så kan det godt være, at det kræver nogle prøver. Så det kan man ikke beskrive i en lovgivning.

Det, jeg synes er vigtigst, er sådan set forskningstilknytningen, at vi får et godt samarbejde. Og det er jo det, der lægges op til med den udvidelse til alle universiteter, som i øvrigt allerede i dag har et udmærket samarbejde.

Til fru Pernille Rosenkrantz-Theil: Jeg vil egentlig bare henvise til en artikel i går i Information, hvor der gives nogle rigtig gode eksempler på, hvad der sker, når det kører, som det kører. Altså hvor man kommer ud for en eller anden lektor, som overhovedet ikke publicerer, men der er ikke rigtig noget at gøre; man kommer ud for, at de studerende år efter år siger, at det er dårlig undervisning, men der sker ikke noget. Der er altså masser af hverdageksempel på, at det går for slapt til rundtomkring. Ikke alle steder, for der sker masser af gode ting også, det har fru Margrethe Vestager fuldstændig ret i, som f.eks. på Syddansk Universitet og Aalborg Universitet, som virkelig har taget nogle initiativer. Men Syddansk Universitet har jo så også sagt, at de faktisk også synes, at den model, vi har, er en udmærket model.

Så vil jeg sige med hensyn til bekendtgørelser og mange regler osv.: Det er faktisk en utrolig indskrænkning, for det er mange forskellige love og bekendtgørelser, der nu er indskrevet i én lov. Det er blevet meget mere forenklet, og det bliver det også videre.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Vil fru Hanne Severinsen så påstå, at tilfælde af dårlig ledelse ikke vil kunne forekomme med det ny system?

Og vil fru Hanne Severinsen ikke medgive, at chancen for, at man som studerende faktisk kan slippe af med en dårlig underviser, er større, hvis man som studerende faktisk er repræsenteret – sådan som det er i dag – i et organ med en vis indflydelse?

Kl. 10.45

Jeg hæftede mig også ved, at fru Hanne Severinsen fremhævede Aalborg Universitet og Syddansk Universitet og deres strålende samarbejde med de omkringliggende samfund. Det synes jeg også er en glimrende idé, og jeg synes, det kan være en inspiration til samtlige andre danske universiteter. Men det efterlader bare spørgsmålet: Hvorfor skal vi have den her nye reform? Hvorfor skal alle universiteter pålægges den samme model? Hvorfor kan Aalborg Universitet og Syddansk Universitet ikke fortsætte med deres model? Hvorfor skal man ikke bare samarbejde, men faktisk lade sig lede af det omkringliggende samfund?

Nu antydede fru Hanne Severinsen, at universitetsforskerne ikke kan læse. Jeg vil måske påstå, at det er Venstres ordfører, der ikke kan læse, for den præcisering af forskningsfriheden, som ligger i loven, minder til forveksling om en indskrænkning, og det er måske forklaringen på, at der er så stor modstand blandt forskerne. Derfor vil jeg godt til slut spørge fru Hanne Severinsen: Hvordan forestiller man sig, at den her reform skal blive til virkelighed, og at de her ledere skal få legitimitet, når en fjerdedel af landets forskere har skrevet under i modstand mod den her lov? Hvordan forestiller man sig, at det skal komme til at gå godt?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg spurgte før om formålet med at sætte et eksternt flertal i bestyrelsen, og hvilken påvirkning der skulle komme ud af det. Fru Hanne Severinsen svarede, at samspillet med det omgivende samfund bl.a. kunne ses af det fremragende samarbejde, som Syddansk Universitet havde med Danfoss, og det fremragende samarbejde, Aalborg Universitet havde med erhvervslivet. Det er alt sammen udmærket. Det vil vi gerne have, og vi vil også gerne have mere af det, og

det kan snildt lade sig gøre under den nuværende universitetslov.

Men har fru Hanne Severinsen spurgt i Århus, hvordan Aarhus Universitet synes, at samarbejdet med Dandy var? Har fru Hanne Severinsen spurgt dem om det? Er det ikke sådan, at kun et fuldstændigt uafhængigt universitet kan tackle en sådan sag? Hvis der er flertal af eksterne repræsentanter i en universitetsbestyrelse, kan man jo altid kaste mistanke, hvis der sker et eller andet fusk, hvor et bestilt arbejde fra et firma bliver fortolket forkert eller bliver udlagt forkert, eller der bliver lagt pres på forskerne.

Kun et universitet, der er fuldstændigt uafhængigt, kan jo tackle den slags ting og bevare sin troværdighed. Det kan man netop ikke, hvis man har flertal af eksterne repræsentanter i bestyrelsen, for så vil der altid kunne rejses en lille snert af mistanke: Mon nu ikke det her er styret lige lovlig meget? Det er det egentlige problem ved den konstruktion, der er lavet her.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Det er i meget høj grad det samme. Det går hen og bliver en dårlig vane at blive enig med fru Elisabeth Arnold.

Men jeg vil sige, at det dog er mærkeligt, at fru Hanne Severinsen ikke vil eller ikke kan, eller jeg ved knageme ikke hvad, forholde sig til forskningsfriheden som et problem under en bestyrelse med eksternt flertal. Problemstillingen er så indlysende. Der er argumenteret for den, og så er det bare hele den universitetsverden, der nu er i vildt oprør, der er idioter. Det er en mytedannelse, og de har ikke forstået noget af det hele. Jamen fru Hanne Severinsen kunne da forholde sig til problematikken.

Så siger fru Hanne Severinsen: Jamen det er godt, for det skaber et gavnligt samspil. Det her er jo ikke et spørgsmål om samspil, det er et spørgsmål om magt. Der skal alle steder være eksternt flertal, og bestyrelsesformanden må ikke være valgt blandt de interne. Det er ikke det, man kalder samspil, det er en magtmodel.

Så vil jeg sige, at fru Hanne Severinsen har fuldstændig ret i det, hun siger om samspillet, men det samspil foregår jo allerede, og min sjæl, hvad vil du mere? Men dér, hvor samspillet er frugtbar, holder de grupper uden for universitetet, virksomheder osv., som er interesserede, sig jo til ved institutterne, for det er dér, forskningen foregår. Og hvilken interesse har de i at sidde i en forkromet bestyrelse over det hele og

lægge forskningsstrategier for hebraisk og kirkehistorie?

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Det her med dårlige lærere blev jo præciseret. Det er sådan, at der skal følges op på evalueringerne, og hvis hr. Homann har talt med mange af de studerende og deres organisationer, så har de faktisk i mange år været utilfredse med, at der ikke blev hørt på dem, når der var de problemer. Nu er det præciseret, at det skal man, og der bliver i det hele taget systematiske evalueringer. Så for de studerende bliver det langt bedre, og man får mange flere muligheder for at få en bedre uddannelse.

Kl. 10.50

Ideen med at have en bestyrelse er jo, at vi giver den her frihed. De bliver selvejende, de bliver et eget retligt subjekt. De har deres egne penge, og de kan opbygge deres egen formue. Og så skal der være en ansvarlig bestyrelse, som laver kontrakten med samfundet. Samfundets kontrakt er jo udviklingskontrakten, hvor man sætter nogle målsætninger op f.eks. om bedre gennemførelse, bedre studiemiljø og alle mulige andre ting, som er nogle overordnede retningslinjer, som det så er bestyrelsens ansvar bliver ført igennem.

Men det betyder ikke, at den daglige forskning på nogen måde bliver underlagt det her. Det er jo de overordnede strategier, måden, man laver alliancer med andre på, osv. Så det er en fuldstændig misforståelse at tro, at den bestyrelse skal sidde og beskæftige sig med, hvad man forsker i nede på et institut. Det er jo derfor, man har en ansat institutleder, der skal sørge for, at man får et godt studiemiljø.

Fru Elisabeth Arnold rejser igen spørgsmålet om forskningsfrihed. Dandy-sagen er jo et spørgsmål om, at man ikke har lavet en ordentlig samarbejdsaftale. Jeg mener sådan set, at vi allerede har fået lavet opskrifter på, at man skal lave nogle ordentlige samarbejdsaftaler. Men det har sådan set ikke noget at gøre med den her universitetslov.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg skal ikke forlænge debatten unødigt, men det turrer mig ganske betydeligt, når det betvivles, at Det Konservative Folkeparti, Venstre og forligspartierne i øvrigt ikke helhjertet skulle gå ind for forskningsfriheden. Derfor vil jeg godt

spørge fru Hanne Severinsen, om hun ikke kan bekræfte, at dersom forskningsfriheden med afsæt i dette lovforslag bliver angrebet, så er det direkte lovstridigt. Mere præcist kan det spørgsmål, som oppositionen gang på gang har stillet her, vel ikke besvares. Forskningsfriheden er ikke til diskussion.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Ja, det kan jeg selvfølgelig kun bekræfte, og jeg synes i det hele taget, debatten viser, at man læser nogle tekster på en måde, som om man ligesom vil prøve at finde noget: Jamen der er nok noget farligt indeni. Men det er der altså ikke. For vi ønsker et frit universitet, og det fremgår også af hele formålsparagraffen. Vi ønsker et frit og stærkt universitet. Det er faktisk hele formålet med det.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det fru Lene Jensen som ordfører.

Lene Jensen (S):

For Socialdemokratiets vedkommende er udgangspunktet for at ændre lovgrundlaget for universiteterne, at universiteterne skal have de bedste muligheder for at være en hovedrolleindehaver i vidensamfundet.

Vores beslutning om at tage medansvar for dette lovforslag, vi behandler i dag, bundet derfor ikke i en eller anden himmelråbende utilfredshed eller dyb mistillid til universiteterne og den måde, som tingene foregår på i dag. Vi er os meget bevidst, at vi faktisk får ganske meget god undervisning og forskning af høj kvalitet for forholdsvis få penge.

Når vi alligevel mener, at der er behov for at lave om på tingene, skyldes det to forhold. Det ene forhold handler om vidensamfundets sejrsang og internationaliseringen. Begge dele gør videnudvikling stadig mere afgørende, både når det gælder velfærdssamfundets værdi- og kultur-mæssige udvikling i en international virkelighed, og når det gælder konkurrenceevnen på viden og dens konkrete anvendelse af helt centrale konkurrenceparametre i den internationale økonomi. Vi har kun set begyndelsen af, hvad de forhold gør ved den måde, vi lever vores hverdag på, og den måde, vi driver samfund på.

At spille en hovedrolle i denne kontekst stiller enorme krav til universiteterne nu og i fremtiden, ikke mindst på ledelsesniveau. Man skal kunne navigere i et farvand, hvor strategiske be-

slutninger skal tages i et højt tempo, uanset om man synes, det er sjovt eller ej, og i samspil med resten af samfundet. Det kræver stærk ledelse, og det kræver fleksible rammer. Det har vi ønsket bedre vilkår for, og vi tror på, at det er det, der kommer med det lovforslag, vi behandler her i dag.

Kl. 10.55

I forhold til ledelsen erstattes det gammelkendte system med noget nyt: en bestyrelse sammensat af studerende, af medarbejdere, af folk fra resten af samfundet med flertallet blandt sidstnævnte og ansatte m.v. Vi tror på, at det giver mere beslutningskraft, og at det giver større gennemslagskraft på universiteterne.

I forhold til fleksibiliteten skal den bl.a. fremmes gennem nogle flere frihedsgrader til universiteterne. Disse intentioner er i lovforslaget, og det er nogle frihedsgrader også. Men intentionerne forpligter til at gå videre ad den vej, og det er en forpligtelse, der gælder Videnskabsministeriets fremtidige rolle, men også andre ministeriers roller i forhold til universiteterne, herunder også Finansministeriets.

Det andet forhold, der ligger til grund for, at vi mener, at det her er den rigtige vej at gå, handler så omvendt om det danske samfunds behandling af universiteterne. Der er simpelt hen brug for en større grad af forståelse for universiteternes rolle og virke.

Det er til dels en politisk opgave at prioritere tilstrækkelige ressourcer i universiteternes retning, og for os har det været helt afgørende, at vi i forbindelse med den politiske aftale om universiteterne også har lavet en flerårig økonomiaftale, der om ikke andet sikrer universiteterne kendte rammer i de kommende år. Det er noget, man har ønsket sig meget.

Men den større forståelse er også en opgave for universiteterne selv. Det kræver åbenhed, det kræver relevans, og det kræver synlighed i den offentlige debat. Jeg tror, at tilskyndelserne hertil og vilkårene for det vil være bedre i den nye universitetslov end i den gamle.

Nu er det så op til både universiteterne selv og resten af samfundet at bruge den. Hvis andre uddannelsesinstitutioner eller for den sags skyld virksomhederne og andre potentielle samarbejdspartnere stadig væk, hvad de jo gør i mange tilfælde, undtager sig at samarbejde med universiteterne, så er det deres ansvar. Også de må åbne op for universiteterne. Det er baggrunden for, at vi slutter op om den nye le-

delsesmodel og selvejet som defineret i bemærkningerne til lovforslaget.

I forhandlingerne om den nye universitetslov har mange emner været oppe at vende, og det har der jo også i debatten allerede i dag. I de indkomne høringsforslag har der været en række forslag til forbedringer, og mange af dem er at genfinde i lovforslaget.

Det har været fuldstændig afgørende, jeg tror for alle forligspartier, men ikke mindst for Socialdemokratiet, at den akademiske frihed og forskningsfriheden står helt og aldeles uantastet. Det mener jeg den gør, selv om både debatten her i dag og den debat, der har været i det offentlige rum, sår tvivl herom.

Jeg vil gerne sige fuldstændig klart, at hvis det kan påvises i lovforslaget eller i bemærkningerne, at forskningsfriheden bliver indskrænket med det her forslag, så skal lovforslaget laves om. Det er min holdning, og jeg håber meget, at det vil være noget, vi i givet fald kan blive enige om blandt forligspartierne.

Jeg mener, at fru Hanne Severinsens bemærkninger vidner om, at vi deler den vurdering, ikke fordi det er sødt og sundt for forskerne, men fordi forskningsfriheden faktisk er nødvendig for, at institutionerne kan leve op til deres egenskab som kultur- og vidensbærende institutioner, sådan som det også står i loven. Det kræver også, at man ikke lader sig styre af kortsigtede hensyn og særinteresser.

Herudover har vi som Socialdemokrater lagt vægt på nogle konkrete forhold i forbindelse med at opnå de ting, som jeg talte om først i min ordførertale. For det første, at den nye struktur ikke bare skal være en, der passer alle, men den skal være noget, der kan tilpasses det enkelte universitet med udgangspunkt i dets historie, rolle og særlige profil.

Det har vi bl.a. søgt sikret ved, at universiteterne og de nuværende styrende organer tilrettelægger overgangen til den nye model og udstikker retningslinjerne herfor. Det er også søgt sikret ved at henlægge de allerfleste beslutninger til det enkelte universitets vedtægter.

For det andet har vi faktisk været meget optaget af de studerendes forhold omkring undervisning og vejledning. Det har været afgørende for os, at der bliver sat mere fokus på vejledning, både studievejledning og erhvervsvejledning, og at den forskningsbaserede undervisning styrkes. Jeg mener, at begge dele sker.

Et kernepunkt har også været, at den eksterne censur skal fastholdes, og som det fremgår af

lovforslaget, fastholdes også principperne om censorkorps, hvilket er direkte foranlediget af høringsvarene.

For det tredje har vi insisteret på, at de nye ledelsesformer ikke må koble de ansatte og de studerende ud af de interne beslutningsprocesser. Derfor er der i loven formuleringer om, at lederne skal nyde både faglig og ledelsesmæssig legitimitet. Der er sat en lang række krav til vedtægterne for at sikre studerende og ansatte indflydelse, herunder at man fortsat vælger sine repræsentanter til bestyrelsen, til akademisk råd, til studienævn og andet.

Socialdemokratiets intention er at tilføre universiteterne de bedste muligheder for at agere på nye måder og få nye muligheder og også at skærme universiteterne for de værste måder at få de samme goder på.

Kl. 11.00

Vi har indædt kæmpet imod enhver tendens til erhvervsvælde på de danske universiteter. Bestyrelsesmedlemmerne, der kommer uden for universitetsmiljøet selv, skal rekrutteres fra alle samfundets sektorer og ikke kun inden for erhvervslivet.

Naturligvis er der i lovforslagene, som vi behandler i dag, tale om et kompromis, og hvis der viser sig løse ender, om jeg så må sige, eller uforudsete problemer, som ikke har været tilsigtede i de politiske beslutninger, så er det klart, at vi skal se på det under udvalgsbehandlingen. Men for Socialdemokratiets vedkommende er det sådan, at både fordi vi har opnået ganske meget af det, vi gerne vil, og fordi vi med vores deltagelse i forliget fortsat er med til at forankre dansk universitetspolitik på den politiske midte, kan vi støtte lovforslag nr. L 125 og nr. L 126, som i hvert fald stort set følger af nr. L 125.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Socialdemokratiet må være ved at vænne sig til at være uden for indflydelse. I hvert fald var det en mærkelig formulering, vi fik fra den socialdemokratiske ordfører, nemlig at Socialdemokratiet slutter op om lovgivningen. Nej, Socialdemokratiet gør denne lovgivning mulig. Socialdemokratiet er det parti, som skaber flertal for denne lovgivning. Dette er noget, Socialdemokratiet vil. Dette er noget, Socialdemokratiet ønsker sig, og det spørgsmål, som runger, er: Hvorfor?

I det debatoplæg, som Socialdemokratiet har fremlagt, er der netop en spændvidde og et rå-

derum. Jeg skal nok lade være med at citere det, for den type pinlighed vil jeg ikke udsætte Socialdemokratiets ordfører for. Men der er netop en forståelse for, hvor væsentligt det er, at man som universitet selv tager ansvar for sin ledelsesmodel. Det er et synspunkt, som Socialdemokratiet har forladt, må man forstå, af egen fri vilje for at skabe flertal for regeringens model.

Det er tankevækkende, og vi har ikke fået noget svar på, hvorfor Socialdemokratiet så fundamentalt og så principielt har skiftet holdning.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Fru Lene Jensen gjorde meget ud af, at man såmænd ikke var utilfreds med den måde, som universiteterne fungerede på i dag, man ville bare prøve noget nyt. Så vil jeg meget gerne have lov til at spørge: Hvordan i alverden kan det være, hvis man faktisk er godt tilfreds med mange af de ting, som foregår, at man så laver en one size-model for universitetsledelse for fremtiden, som betyder, at mange af de ting, som faktisk fungerer godt i dag, som Socialdemokratiet åbenbart er tilfreds med, skal laves om?

Jeg vil også godt spørge, hvordan Socialdemokratiet kan gå ind for den indskrænkning af forskningsfriheden i forhold til i dag, der er beskrevet i lovforslaget. Hvordan stemmer det overens med Socialdemokratiets politik, for slet ikke at nævne de problemer, der er forbundet med, at nu skal man ikke længere samarbejde med Dandy, nej, nu skal Dandy søreme sidde i ledelsen af universitetet?

Så har jeg et sidste spørgsmål til Socialdemokratiets ordfører: Jeg havde lidt tid i morges, så jeg tillod mig at se på Socialdemokratiets internetside, og jeg fandt Socialdemokratiets principprogram, hvor der står: »For Socialdemokratiet er et fuldt udviklet demokrati også ensbetydende med social tryghed og lighed, et godt uddannelsessystem samt medejendomsret, medindflydelse og medbestemmelse på egen arbejdsplads og i lokalsamfundet.

...

Demokratiet skal styrkes, ved at alle ansatte inddrages i de beslutninger, der vedrører deres virksomhed.«

Hvordan i alverden kan Socialdemokratiet så lægge navn til en universitetsreform, som indskrænker både de studerendes og medarbejderenes indflydelse? Det har jeg meget svært ved at forstå.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil spørge som fru Margrethe Vestager: Hvorfor? Det skyldes Socialdemokratiet et svar på. Det er fuldstændig ubegribeligt. Jeg hørte den første del af fru Lene Jensens ordførertale. Det var jo sådan en jubelgaloppade, hvor det løb derudad med udtryk som internationale konkurrenceparametre og sådan nogle udtryk, som jeg slet ikke forstår. Men det der teknokratsprog er også gerne udtryk for, at der er sådan et eller andet, at man gerne vil skjule det egentlige.

Det egentlige kom vel så frem, nemlig anfægtelsen hos Socialdemokratiet, for der må jo være nogle svære anfægtelser. Det kom ligesom frem i det løfte, som jeg var glad for at høre, om, at hvis bestyrelserne med eksternt flertal truede forskningsfriheden, så skulle loven laves om.

Kl. 11.05

Jeg vil gerne spørge fru Lene Jensen, hvordan det da skulle kunne undgås. Det er da ikke noget, man sådan behøver at erfare sig til. Jeg spurgte fru Hanne Severinsen før, hvad meningen med bestyrelse med eksternt flertal er. Jeg fik ikke noget svar. Nu spørger jeg fru Lene Jensen: Hvad tror fru Lene Jensen er meningen med bestyrelse med eksternt flertal? Er det ikke netop, at der skal sættes en bremse på forskningsfriheden?

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Jeg vil sige til fru Margrethe Vestagers spørgsmål om, hvorvidt vi slutter op om det, at jeg beklager min verbale fummelfingrethed. Det er også vores lovforslag, som det ligger, og det er resultatet af en politisk proces, som fru Margrethe Vestager jo har været med i ganske langt.

I forhold til vores tidligere udmeldinger på området er det rigtigt, at vi de seneste par år faktisk har gået rundt og diskuteret spørgsmålet om bestyrelser med eksternt flertal og har fundet mange positive elementer ved det, men at vores holdning har været, at det ville være fint, om man kunne gøre det på den måde, at de universiteter, som ikke føler sig egnede til det her og nu, kunne lade være med det; en såkaldt omvendt § 12.

Når vi har skiftet holdning i det spørgsmål eller rettere har opgivet det synspunkt, så er det sådan set ikke, fordi vi ideelt set synes, at det er forkert. Vi synes, at vi er overbeviste om de praktiske konsekvenser, det vil få, det har vi fået holdt lange foredrag om. Jeg er ikke sikker på, at

det vil gavne universiteterne selv, og derudover måtte vi også relatere os til den politiske virkelighed, som fru Margrethe Vestager og jeg i den konkrete situation har vurderet ganske forskelligt.

Så vil jeg sige til hr. Morten Homann, at når jeg siger, at jeg ikke er utilfreds med universiteterne, så er det jo ikke det samme som, at jeg synes, at det er rent Nirvana, hvad der foregår inde bag de tykke mure. Der er problemer i den måde, universiteterne foregår på i dag, lige så vel som der er rasende gode ting. Jeg synes, det vil klæde debatten, hvis vi tog udgangspunkt i, at den nuværende tilstand ikke er Nirvana, og at hvis man vil vedligeholde og udbygge de ting, som vi godt kan lide, så skal man som bekendt somme tider også forandre.

Så vil jeg sige til hr. Jesper Langballe om teknokratsproget: Jeg er ked af det, hvis konkurrenceevne opfattes som teknokrati. Det er ret nødvendigt at have, og så vender jeg tilbage til løftet om forskningsfriheden, for den røde lampe lyser.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

I modsætning til den liberale fru Hanne Severinssens meget defensive tale var det her jo en meget klar og en meget kontant tale, og det vil jeg da gerne rose fru Lene Jensen for.

Der blev sagt højt og tydeligt, at Socialdemokratiet ønsker strategiske beslutninger i et højt tempo. Man ønsker en stærk ledelse, man ønsker mere beslutningskraft. Det er det, man ønsker. Jeg opfatter det ikke, som om Socialdemokratiet har skiftet mening. Jeg opfatter det, som om Socialdemokratiets ønsker nu endelig er kommet frem.

Socialdemokratiet har jo aldrig brudt sig om det demokrati, der var på universiteterne. Det er jo sandheden. Igennem alle de mange år har Socialdemokratiets bagland ønsket, at det skulle høre op. På samme måde som Socialdemokratiet heller aldrig har været vildt begejstret for den gamle folkeskolelov.

Så det er til en vis grad sandhedens time, der nu kommer. Socialdemokratiets ønsker om stærk ledelse og strategiske beslutninger i et højt tempo og større beslutningskraft kommer nu frem. Fru Lene Jensen kan ikke sige, at man har påvirket dette lovforslag. Det er Socialdemokratiets inderste ønsker, at sådan skal det være. Sådan kan vi kun se det.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg går ud fra, at fru Lene Jensen kan bekræfte, at alle fire samarbejdspartnere har været særdeles optaget af at beskrive forskningsfriheden. Der står f.eks. i bemærkningerne i afsnittet om forskning:

»Lovforslaget fastholder, at universiteterne varetager grundforskning og er forpligtet til at værne om forskningsfriheden, som er knyttet til universiteterne. ...

En afgørende forudsætning for at beskytte universiteternes forskningsfrihed er tilstedeværelsen af en solid grundstamme af fri forskning. Langsigtet offentlig grundforskning er fundamentet for universiteternes samspil med det omgivende samfund.«

Jeg vil godt understrege det, for man ville save sin egen gren over, hvis man i det omgivende samfund forlangte, at man ikke skulle have den frie forskning. Den frie forskning er en væsentlig forudsætning for, at vi netop får nogle stærke samarbejdspartnere, og der står så i øvrigt også:

»En stærk, fri grundforskning er en forudsætning for, at universiteterne i det hele taget er attraktive samarbejdspartnere.«

Kl. 11.10

Så kan vi ikke blive enige om, at forskningsfriheden er sikret, og at den skal sikres?

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Jeg synes, det er sødt, når forligspartnere sådan hjælper hinanden. Det synes jeg er dejligt at se, og jeg synes egentlig, det er meget godt valgt af Venstre at tage det her punkt, for af den socialdemokratiske hjemmeside kunne man nemlig godt få det indtryk, at den indskrænkning af forskningsfriheden, som nu finder sted, faktisk er som hånd i handske.

Der står jo meget klare formuleringer om, at universiteterne i højere grad skal være nyttige for samfundsudviklingen. Så den vinkel vil jeg slet ikke tage, fordi der tror jeg sådan set ikke, vi kommer til at nyde noget.

Eftersom vi nu kan forstå, at vi er nået ind til socialdemokratisk kernepolitik, vil jeg høre, om man så virkelig er tilfreds med den proces, der har været, for der står i debatoplægget – jeg skal slet ikke geråde ud i principprogrammer, det er jo alligevel ikke så stor en fest, vi er ude i i dag – at forholdet til det politiske system skal bygge

på dialog og forhandling. Er det det, vi har set her?

Ministeren spurgte universiteterne: Hvad kunne I tænke jer? Universiteterne hørte, drøftede, diskuterede, skrev, svarede ministeren: Vi kunne tænke os sådan og sådan og sådan og sådan for at styrke vores ledelse. Hvad skete der? Man fastholdt sit synspunkt i uændret form. Er det dialog og forhandling?

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Jamen så må jeg hellere starte med forskningsfriheden i denne her omgang. Jeg kan bekræfte over for fru Hanne Severinsen, at det har vi alle sammen været meget optaget af, og det er sådan set også derfor, at jeg tillader mig at melde så bastant ud i min ordførertale.

Jeg synes jo, vi er kloge mennesker, og jeg synes også, at vi har arbejdet hårdt for at få det her til at hænge sammen, men hvis det virkelig er sådan, at der er noget, der er smuttet, at der er nogle, der kan påpege helt konkret, hvor det er, forskningsfriheden er truet i lovteksten, jamen så skal det selvfølgelig ændres.

Jeg tør ikke stå her og tro på, at vi er ufejlbarlige. Det mener jeg sådan set ikke rigtig der er nogen der er. Så kom med det. Men det skal selvfølgelig være noget konkret i lovteksten. Det der med at lovgive om ånd, det er svært, fordi ånd er temmelig individuelt. Det var også svar til hr. Jesper Langballe.

Til fru Elisabeth Arnold: Det er jo en meget lang diskussion af Socialdemokratiets historiske rolle omkring 1968. På det tidspunkt var jeg 4 år, jeg husker ikke meget af det selv. Jeg beder bare om, at man ikke fuldstændig ukritisk idealiserer demokratiet, som det finder sted på universiteterne i dag. I så fald skulle man f.eks. være meget tilfreds med meget lave stemmeprocenter i mange sammenhænge, og det tror jeg egentlig ikke man er.

Så vil jeg sige til fru Margrethe Vestagers observation om, at nyttiggørelse skulle være et problem, at det ville jo være relevant at konkludere, at i så fald var det o.k., at de var unyttige, men det ville jo være for polemisk til denne debat.

Så vil jeg sige om processen med dialog og forhandling, at når jeg kigger på det oplæg af 29. august 2002, der oprindeligt blev sendt i cirkulation, og sammenligner det med det lovforslag, vi behandler i dag, så er der rykket brikker.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Jeg hæftede mig lidt ved, at i fru Lene Jensens forrige indlæg kunne hun præcisere, at det godt kunne være, man skulle have givet universiteterne frihed til at vælge en model, men hun troede ikke, at det ville gavne universiteterne selv. Er det den opfattelse af frihed, man har, at universiteterne kan være frie indtil en vis grænse, men at det er fru Lene Jensen, som bedst ved, hvad der gavner universiteterne?

Så kunne jeg forstå, at man har gjort meget ud af at beskrive forskningsfriheden. Det er jeg sådan set enig i. Man har sådan set beskrevet den så meget, at den er blevet indskrænket mere og mere og mere. Vil fru Lene Jensen ikke bekræfte, at man ikke får forskningsfrihed af, at man skriver en florumvunden paragraf om, at universiteterne har forskningsfrihed?

Nej, det er den konkrete beskrivelse af forskningsfriheden, som afgør det, og det er de konkrete interesseforhold, man får sammensat, bl.a. i bestyrelsen med et flertal af eksterne repræsentanter, som afgør, hvordan forskningsfriheden bliver i praksis.

Så hæftede jeg mig ved, at mit spørgsmål fra sidste omgang ikke blev besvaret. Det må bero på en misforståelse.

Jeg vil gerne spørge Socialdemokratiets ordfører, hvordan Socialdemokratiet kan støtte en reform, som giver mindre medarbejderindflydelse, mindre studenterindflydelse, når man i sit principprogram skriver, at demokratiet skal styrkes ved, at alle ansatte inddrages i de beslutninger, der vedrører deres virksomhed. Hvordan hænger det sammen?

Kl. 11.15

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg hæftede mig lige ved noget tidligere i debatten, hvor fru Lene Jensen sagde, at Socialdemokratiet havde opfattet den politiske virkelighed meget anderledes end Det Radikale Venstre. Det tør man altså svagt antyde, og jeg tror også, at det gælder i forhold til Enhedslisten, for det er jo sådan, at den politiske virkelighed, i hvert fald hvis jeg kan tælle til 90, er, at hvis Socialdemokratiet trykker på de røde knapper i Folketingsalen i forbindelse med dette lovforslag, så falder det. Så simpelt er dét. Den politiske virkelighed er, at Socialdemokratiet kan blokere for det her forslag.

Men det var egentlig ikke det, der bragte mig herop, det var det her med ikke ukritisk at idealisere demokratiet på universitet. Det kunne jeg i hvert fald aldrig finde på, og i Enhedslisten har vi i årevis krævet mere demokrati på universiteterne.

Så jeg har et spørgsmål til fru Lene Jensen: Når det nu er, at demokratiet halter i en given institution, skal man så som udgangspunkt arbejde for at udvide det og forbedre det, eller skal man arbejde for at indskrænke og afskaffe det?

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det fru Lene Jensen. Undskyld, vi mangler fru Elisabeth Arnold.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Fru Lene Jensen kom med en ren tilståelsessag, hvor hun siger: Hvis der sker anslag mod forskningsfriheden, ja, så skal denne her lov jo ændres. Alene det at sige, at der kan tænkes at rejses mistanke om, at forskningsfriheden bliver angrebet ved denne her lov, er vel det samme som at sige, at man har lavet en dårlig lov.

Jeg mener, at det var fru Lene Jensen, der sagde, at hvis man kunne rejse mistanke om, at vores forskningsfrihed var anfægtet, så skulle loven laves om. Det sagde fru Lene Jensen, og jeg mener, at det er det, jeg forholder mig til.

Så sagde fru Lene Jensen, at vi ikke skal idealisere demokratiet. Jeg holder meget af demokrati, og jeg synes også, det er vigtigt, at der er demokrati på universitetet, men jeg har først og fremmest idealiseret uafhængigheden, det er jo den, der er angrebet her. Uafhængigheden er angrebet, og kun uafhængige institutioner kan jo tackle de angreb, der kommer på fuld forskningsfrihed. Når man ikke er uafhængig, jamen så kan man ikke med troværdigheden i behold ruste sig mod angreb på forskningsfriheden. Det, der er problemet, er uafhængigheden, det er også demokratiet, men først og fremmest uafhængigheden.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Og så er det fru Lene Jensen.

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Jeg skal med det samme bekræfte, at fru Elisabeth Arnold har fuldstændig ret, også i forhold til de umotiverede indlæg, der kom fra salen.

Jeg synes bare, at det måske er lige festligt nok at kalde det for en tilståelsessag, for jeg siger jo sådan set i samme moment, at vi alle sammen har gjort vores yderste for, at det kom til at stå, så den ikke er antastet, og så indrømmer jeg, idet jeg kaster mig på jorden, at der jo er den hypotetiske mulighed, at vi ikke er ufejlbarlige, og i så fald må vi kigge på det, fordi vi rent faktisk deler en fælles ambition om, at den ikke skal antastes.

Jeg er sådan set enig med fru Elisabeth Arnold i, at det, der er vigtigt, er uafhængigheden, og jeg mener ikke, at universiteternes uafhængighed, hverken den materielle eller den åndelige for den sags skyld, er bundet til den nuværende styrelsesmodel. Jeg mener rent faktisk, at den lige nøjagtig er bundet til forskningsfriheden, og det er også derfor, at det er o.k., at det fylder så meget i debatten, fordi det skal være i orden.

Så vil jeg sige til fru Pernille Rosenkrantz-Theil omkring, hvad man gør, når demokratiet ikke virker: Man kan gøre mange ting. Jeg synes, det er svært at sige, at demokratiet er én bestemt størrelse.

Jeg synes også – og det er så til hr. Morten Homann – med hensyn til medarbejderindflydelse og -inddragelse, at det rent faktisk sker i den nye lov.

En af de ting, vi har lagt vægt på, er, at man ud over de organer, som er beskrevet i lovforslaget, også har en bemærkning om, at både dekan og institutledere skal opbygge organisationer omkring sig med inddragelse af de studerende og de ansatte. Så det sker. Jeg vedgår, at demokratiet i den definitionsform, der i dag findes i universitetsloven, ikke kommer til at eksistere mere, men jeg vedgår ikke, at demokratiet forstået som indflydelse derved afgår ved døden. Det mener jeg simpelt hen er forkert.

Så vil jeg sige om forskningsfriheden og bestyrelsens rolle: Det er eksplicit angivet, at bestyrelsen ikke har noget at gøre i forhold til den forskning, der foregår på institutniveau. Vi kommer ikke til at se en bestyrelsesformand med begge hænder dybt begravet i den enkelte forskers lomme.

Kl. 11.20

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er fru Elisabeth Arnold, der har foranlediget mig op på talerstolen igen. Derfor vil jeg godt stille den socialdemokratiske ordfører nogen-

lunde samme spørgsmål, som jeg stillede Venstres ordfører, nemlig: Vil det ikke være direkte i strid med loven, hvis forskningsfriheden begrænses?

Hvis man ser i lovforslaget, som det ligger, så er det ligefrem pålagt universiteterne at sikre og værne om forskningsfriheden.

Derfor synes jeg, det er lidt ærgerligt, hvis debatten skal præges af, at kan man ikke finde noget, så kan man altid prøve at opfinde noget at kritisere. Forskningsfriheden er ikke til diskussion. Den vil forligspartierne stå fast på. Vi vil have forskningsfrihed på universiteterne. Det står også højt og tydeligt i lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Nu synes jeg måske, at tingene blev sat lige lovlig meget på spidsen, så nu vil jeg forsøge igen.

Jeg påstår ikke, at demokratiet afgår ved døden. Det ville jeg måske have påstået, hvis man ikke have givet studerende plads i den nye bestyrelse. Jeg påstår, at man indskrænker demokratiet. Det er to forskellige ting, og derfor kan jeg i virkeligheden stille mit spørgsmål igen.

Jeg vil gerne have Socialdemokratiets ordfører til heroppefra at bekræfte, at man på en række niveauer med den nye lov mister indflydelse som studerende og ansat.

Fra Venstres ordfører kunne vi kun få svar om de her to pladser i bestyrelserne, og det er det eneste, der blev fremhævet. Jeg synes, der skal være fuldstændig klar tale: Ønsker man, foretrækker man en virksomhedsledelse eller en stærk ledelse frem for, at man har et demokrati på flere niveauer? Det er spørgsmålet.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Forskningsfriheden er ikke til diskussion. Sådan siger fru Pia Christmas-Møller. Jeg kunne da godt tænke mig at vide: Var det ment som et dekret, for det er faktisk forskningsfriheden, vi andre diskuterer? Nu siger fru Christmas-Møller, at den slet ikke er til diskussion.

Jeg har aldrig i mit livs skabte dage deltaget i en debat, hvor man møder en sådan argument-resistens. Der er overhovedet ikke tale om argumenter for, at bestyrelser med eksternt flertal kun kan begrænse forskningsfriheden, og at det sådan set også er meningen med dem.

I stedet for henvises der bare til, jamen se her, der står selv: Forskningsfriheden skal sikres, og derfor er spørgsmålet ikke til diskussion.

Hvad er det dog for noget? Jeg vil da altså håbe, at diskussionsniveauet er højere på de universiteter, som vi lovgiver for. (*Munterhed*).

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Ja, vores gode mønr skal de ikke tage fra os.

Må jeg lige starte med forskningsfriheden. Jeg tror ikke, det er kutyme, at forligspartier står og småskændes fra talerstolen, men på den anden side er det jo en helt ny situation, vi er i.

Altså forskningsfriheden er jo tydeligvis til diskussion her, og opfattelsen af forskningsfriheden er til diskussion. Det, vi forsøger at bliver enige om, er sådan set, at vi skal ende med en lov, hvorefter det ikke er muligt i virkelighedens verden at antaste forskningsfriheden.

Min overbevisning er indtil videre, at det gør vi med dette lovforslag, men som sagt: Er der nogen, der tekstnært kan påvise, at sådan forholder det sig ikke, så blaftrer mine ører med det formål at folde sig mest muligt ud for så at finde ud af, hvad vi kan gøre ved det.

Til fru Pernille Rosenkrantz-Theil om det der med demokratiet: Jeg synes bare, det er en meget absolut demokratiopfattelse, der bliver lagt for dagen. Jeg vedgår gerne, at den form for demokrati, der handler om direkte magtbeføjelse, hvor man rækker hånden op og får noget ud af det eller ikke får noget ud af det, bliver mindre. Til gengæld tror jeg på, at den form for indflydelse, som kanaliseres gennem, at man deltager dér, hvor beslutningerne bliver truffet, og kaster om sig med rasende gode argumenter, bliver større.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Jeg kan forstå, at man i Socialdemokratiet ikke mener sit principprogram mere alvorligt, end at man kan gøre det stik modsatte og altså med fru Lene Jensens egne ord afskaffe demokratiet på den her arbejdsplads. Det er åbenbart ikke alle mulige andre arbejdspladser end lige netop universitetet, det her gælder for.

Kl. 11.25

Så vil jeg godt have fru Lene Jensen til at bekræfte, at uanset om vi kan diskutere, hvor meget det kommer til at betyde, at man nu har et eksternt flertal i det øverste organ på universiteterne, som kan gøre sine interesser gældende i forhold til forskningen, indskrænker man forskningsfriheden med selve formuleringen af forskningsfriheden, fordi man fremover kun i sin fri-

tid kan forske inden for de områder, som ligger i det strategiske forskningsprogram fra universitetet, som er godkendt af den til enhver tid siddende videnskabsminister. Det er en ganske voldsom indskrænkning af forskningsfriheden.

Så vil jeg til sidst spørge: Hvis man lægger så stor vægt på uafhængighed for universiteterne, på frihed til selv at vælge sin egen ledelsesmodel på universiteterne, hvis man lægger stor vægt på forskningsfriheden, hvis man endda går så langt som til det, man skriver i sit eget partiprogram med, at medarbejdere og studerende skal have medindflydelse og demokrati, hvordan kan det så være, at man ikke – og det er ikke bare et spørgsmål om at stemme lovforslaget ned – benytter sig af det flertal, der eksisterer i det her Folketing bestående af Socialdemokratiet, SF, Det Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Enhedslisten, til at lave en universitetslov, som vil gennemføre lige netop disse ting?

Så jeg vil sige, at de hovedansvarlige for den her lov er ikke Venstre, ikke De Konservative, ikke Kristeligt Folkeparti. De hovedansvarlige for den her lov er Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Og netop derfor kan det heller ikke undre, at vi har den her diskussion om forskningsfriheden, for den indskrænkning af forskningsfriheden, der ligger i lovforslaget, tror jeg passer meget godt til den socialdemokratiske opfattelse af, hvordan verden burde være indrettet.

Det er ikke for at begynde en lang diskussion, men forskning kan faktisk godt for det umiddelbare øje synes unyttig i sådan en kortsigtet samfundsmæssig relevansbetragtning. Det er jo en del af hele forskningens pointe, at den netop ikke lader sig underlægge gængse nytte- eller ikkennyttekriterier.

Men det var såmænd ikke det, det var bare det der historiske synspunkt, som fru Lene Jensen gjorde sig til talsmand for, da hun sagde: »... den hypotetiske mulighed, at vi ikke er ufejlbarlige«. Det har Socialdemokratiet jo forladt, fordi det har jo også forladt det, som står i deres udmærkede debatoplæg: »Der bør være en dispensationsmulighed for at tage højde for, at et universitet ikke ønsker at være omfattet af den styreform, vi anbefaler. Der kommer ikke noget godt ud af at tvinge en styreform igennem, som ansatte og studerende på et universitet er imod.«

Hvor er det klogt. Hvor er det egentlig klogt skrevet. Det er også skrevet af socialdemokrater, men det er faktisk ved at være over halvandet år siden.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er en replik til hr. Jesper Langballe, som jeg har fået lov af formanden til at komme med, for det var jo et uhørt demagogisk svar, jeg fik fra hr. Langballe.

Jeg må slå fast: Jeg kunne ikke drømme om at fratage nogen, heller ikke hr. Langballe, retten til at diskutere med sig selv. Jeg har heller ikke drømt om at fratage nogen retten til at problematisere et teoretisk emne. Men det, jeg synes er lidt træls, er, hvis man prøver at beklikke andres motiver, og særlig når det tydeligt står i lovforslaget, at forskningsfriheden skal sikres, synes jeg det er lidt ærgerligt at beklikke Det Konservative Folkeparti og Venstres intentioner, for så vidt angår forskningsfriheden. Den vil vi faktisk værne om.

Lad mig citere direkte fra lovforslaget, hvor der står i § 2, stk. 2, under formålsparagraffen: »Universitetet har forskningsfrihed og skal værne om denne og om videnskabsetik.«

Det har sit selvstændige stykke. Jeg synes ikke, det er Folketinget værdigt, at vi diskuterer tingene på den måde, som hr. Langballe lægger op til. Vi vil kæmpe for forskningsfriheden, og skulle det vise sig i det virkelige liv, at forskningsfriheden ikke bliver respekteret, så er vi parat til at gå i aktion herindefra.

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Jeg vil sige til diskussionen om forskningsfriheden og om, hvorvidt forskning skal være nyttig eller unyttig, at det med at diskutere nyttighedsbegrebet er godt nok, men lad det nu ligge.

Kl. 11.30

Jeg synes, at det der med, hvad der er i selve formuleringerne, og hvad der ikke er i selve formuleringerne, sådan set er det, der er værd at beskæftige sig med. Sådan som jeg har forstået det, er det nye i denne lov i forhold til den gamle netop den beskrivelse af, hvad der skal ske i den tid, hvor man ikke lever op til de forpligtelser, der følger af et ansættelsesforhold, forpligtelser, der i øvrigt også er i den gamle lov. At det skulle være et angreb på forskningsfriheden, kan jeg simpelt hen ikke se.

Jeg synes, at diskussionen kører på to niveauer. Den kører på det der med, hvorvidt bestyrelsen formodes at have fingrene direkte nede i den enkelte forskers måde at tænke på, og den kører på forholdet mellem institutledere og den enkelte forsker. Begge dele er relevante, men jeg kan simpelt hen ikke se det her. Men som sagt må vi jo tage det tekstnært under udvalgsarbejdet, hvis det er noget, der kan vække så mange kloge menneskers store bekymring.

Det næste er både i forhold til fru Margrethe Vestagers påpegnning af vores ønsker om dispensationsmuligheder, som jeg egentlig mente jeg besvarede i fru Margrethe Vestagers første spørgsmål, og så i forhold til det med den politiske situation, og hvem der trykker på hvilke knapper: Da denne politiske aftale blev lavet, kom det til mig, som det gør i enhver ordførers liv, at man dels må gøre op, hvilke brikker man kan flytte med, dels se på dem, som man ikke ved, hvordan vil flytte sig, hvis man flytter nogle andre.

Det er derfor, der er denne samlede vurdering, og det er en vurdering, som jeg står ved, og som jeg egentlig ikke tror behøver yderligere forklaring.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg synes, det var relativt klar tale: De steder, hvor man stemmer og har direkte indflydelse, bliver der færre af, men de steder, hvor man kan gøre sine rasende gode argumenter gældende, er der endnu, eller måske bliver der flere af dem. Hvis man går fra både at kunne komme med gode argumenter og stemme til kun at kunne komme med sine gode argumenter, er det altså en samlet tilbagegang. Det kan godt være, at jeg har en meget absolut opfattelse af demokrati, som jeg bliver anklaget for, men det vil jeg så gerne stå ved. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, hvordan det kan stemme overens.

Nu fik jeg lige fingrene i hr. Morten Homanns udprint af jeres demokratiopfattelse, og det er normalt også den, jeg opfatter i har. Jeg kan ikke forstå, hvordan det kan stemme overens. Jeg prøver lige at læse lidt op: Demokratiet kan kun udvikles og bevare sin livskraft, når der er mange, der er engageret i at træffe de fælles beslutninger. Dette forudsætter en konstant stræben for at bevidstgøre og udvikle den enkeltes selvstændige stillingtagen.

Jeg synes, vi skal lade det stå for sig selv, for det er i hvert fald ikke det, der kommer til at ske på universiteterne.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg skal lige gøre fru Pernille Rosenkrantz-Theil opmærksom på, at vi ikke må bruge direkte tale. Der er en del, der gør det, men det er altså ikke i overensstemmelse med vores omgangsform herinde.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det er uhørt, at flere af ordførerne fra forligspartierne, det gælder både Socialdemokratiet, og det gælder fru Pia Christmas-Møller fra Det Konservative Folkeparti, siger, at de ikke vil have, vi diskuterer forskningsfrihed. Der har vi åbenlyst ramt et punkt, hvor forligspartierne er ømskindede.

Vi vil diskutere forskningsfrihed, for det allerførste offer for denne her lov er forskningsfriheden. Hvis man ikke kan bevise det, kan man i hvert fald rejse mistanke om, at forskningsfriheden er anfægtet, da der er et flertal af udefra kommende mennesker i de bestyrelser, der skal træffe, og nu citerer jeg fra fru Lene Jensens ordførertale, de strategiske beslutninger i et højt tempo, med stærk ledelse og mere beslutningskraft. Det var det, fru Lene Jensen sagde.

Det er dér, det hele ligger. For hvis man sidder med et livslangt projekt om kirkehistorie, som hr. Jesper Langballe sagde før, eller om hebraisk, bliver der truffet nogle strategiske beslutninger i et højt tempo, hvor der bliver udvist mere beslutningskraft, og så ryger hebraisk og kirkehistorie.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil gerne lidt nervøst spørge fru Lene Jensen, om fru Lene Jensen følger sig beklippet, for det ville jeg da være forfærdelig ked af. Nu har jeg fået at vide af fru Pia Christmas-Møller, at jeg beklikkede andres motiver. Jeg ved ikke, hvad det er for noget tågesnak. Først må vi ikke tale om det, vi taler om, og bagefter må vi ikke tale om det, fordi det er en beklikkelse af andres motiver.

Vi diskuterer en lovtekst, må jeg sige til fru Pia Christmas-Møller, og der står ganske rigtigt i indledningen som en verbal fane, der er fuldkommen betydningsløs, at forskningsfriheden skal sikres. Jeg stiller spørgsmålet: Hvad i him-

lens navn hjælper dog det, hvis det er sådan, at loven i sine konsekvenser med den styrelsesudformning for universiteterne, den lægger op til, begrænser forskningsfriheden? Man kan da ikke blive ved med at komme med det der med, at der selv står, at forskningsfriheden skal sikres.

Kl. 11.35

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

To ting: Den ene om demokratiopfattelse og den anden om denne her forskningsfrihed.

Jeg medgiver fru Pernille Rosenkrantz-Theil, at de steder, hvor man stikker hånden op og er med til at tage beslutninger, og hvor man gør det med flertal, bliver der færre af. Men jeg mener altså stadig væk, at det godt kan rummes i Socialdemokratiets demokratiopfattelse og sådan set i de allerflestes, at det at gøre sine argumenter gældende og have indflydelse den vej rundt ikke er uden værdi. Hvis det var det, kunne man jo med rette spørge, hvorfor vi andre render rundt og siger til folk, at vi synes, de skal blande sig i debatten, før beslutningerne træffes, også selv om de ikke nødvendigvis har stemmeret.

Må jeg så ikke godt sige til den diskussion om forskningsfriheden, at indtil nu har jeg sådan set syntes, at det var fint, at vi med ildhu kunne kaste os ud i det her – det mener jeg også det er – så længe vi holder os til substansen. Jeg skulle bare hilse og sige, at det her er en afgørende debat. Det er fuldstændig afgørende, at vi bliver enige om, hvordan den her forskningsfrihed er beskrevet, hvad det kan betyde, og hvordan den kommer til at fungere i praksis.

Jeg synes egentlig, at det ville klæde os alle sammen, hvis vi styrer vores tendens til at brillere med vores fantastiske ordlege, som handler om, hvornår man må diskutere, og hvornår man ikke må diskutere.

Jeg synes, vi skal diskutere, om det, der konkret står i lovforslaget, er en indskrænkning eller ej af forskningsfriheden, og så gemme alt det andet til et andet tidspunkt.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Jesper Langballe som ordfører.

Jesper Langballe (DF):

»Wa nøjt æ et te?« Det var sådan, den sure nabo Per Smed spurgte i Anton Berntsens vise »Wa nøjt æ et te?«, og det kunne stå som overskrift for hele det her lovkompleks.

Det er, som det er sagt, sådan, at det netop kunne være, at det var den unyttige forskning, den, som ikke, som det hedder med en rædselsfuld frase i lovtæksten, »medvirker til samfundets vækst og velfærd«, der virkelig var kriteriet for, om der er forskningsfrihed.

De massivt negative hørings svar og hele det oprør, der er i universitetsverdenen, særlig fra universiteterne i København og Århus, har bekræftet Dansk Folkepartis overbevisning: Dette lovforslag er en knyttnæve mod universiteternes tradition for åndsfrihed og forskningskultur; det er med Københavns Universitets stærke og prægnante udtryk en markedsføring af uddannelse og forskning.

Hvorfor står det så først lysende klart nu? Det gør det, for sådan har ministeren selv villet det via en forligsstudehandel, der systematisk har holdt universiteterne og al anden relevant sagkundskab uden for beslutningsprocessen. Forhandlingerne i fjor blev ført bag lukkede døre med de partiordførere, der forventedes at hoppe med på forligsvognen. Svarene på de spørgsmål, der blev stillet universiteterne, fik ikke nogen som helst indflydelse på lovforslaget, for ministeren skulle rejse sig dette monument på rekordtid – jeg gav vidst, hvorfor det egentligastede så meget – og uden at timingen skulle forstyrres af sagkyndig kritik.

Jeg indrømmer, at det ikke er første gang, der er indgået et forlig på den måde, og det har vi da selv været med til og haft det fint med, men det er vel første og forhåbentlig sidste gang, at det gøres i en sag med en sådan videntyngde og med et sådant behov for, at lovgiverne bliver oplyst af sagkundskaben. Jeg vil sige, at det er demokrati, når det er værst, og universitetsverdens indignation er forståelig.

Dansk Folkeparti trak sig ud af dette forligscirkus i september og anbefalede ministeren at følge god demokratisk skik og lægge sit lovforslag frem i Folketingssalen til åben forhandling, så man kunne læse universitetsfolkernes og andre relevante sagkyndiges bemærkninger i en høringsrunde. I stedet fik ministeren et forståeligt nok tøvende Socialdemokrati med på at påtvinge universiteterne en styrelsesform, hvorefter den forventede markedseffektivitet og erhvervslivets udbytte stort set er eneste mål og vægt: resultater, resultater, fuld fart frem.

Kl. 11.40

Reformens hovedidé er som bekendt det med, at man påtvinger universiteterne alle de institutioner, man i dag tilfældigvis har valgt at

benævne universiteter, bestyrelser med eksternt flertal, samtidig med at universiteterne skal være selvejende og lederne skal være ansatte og ikke som i dag kollegialt valgte, og formanden må ikke vælges blandt de interne bestyrelsesmedlemmer; et mærkeligt diskriminerende, mistænkeliggørende og udemokratisk påfund.

Vi er ikke i tvivl om, at styrelsesformen med eksternt flertal har sin berettigelse på en række institutioner, f.eks. på Handelshøjskolen og på DTU, og på Danmarks Pædagogiske Universitet siges det at fungere fint. Men vi taler jo her om institutioner, som målrettet uddanner studerende til en færdighed, der vel bedst kan defineres og opdateres af aftagerleddet, og hvor det desuden i aftagerleddet vrimler med kompetente folk, der vil påtage sig bestyrelsesopgaven.

Det hovedløse her er altså, at alle disse institutioner, som er så vidt forskellige, forskelsløst skal påtvinges en form, der vil være døden for det klassiske fakultetsopdelte universitet og nedbryde en 500 år gammel møjsommelig opbygget forskningskultur, hvor den ikkemålrettede, den unyttige grundforskning står i centrum – en dræbende ensretning, hvor alle skal have samme profil og ikke selv må skabe den.

Hertil kommer, at det nye selvejerbegreb efter et normalt begreb af, hvad selvejer er, forekommer så mystisk, at ingen kan forestille sig, hvordan det skal fungere, så meget mindre som ingen vel kan forestille sig, at staten vil lægge sit ansvar fra sig med hensyn til forskning og undervisning.

Lad mig endelig pege på en detalje, som med mere end fuld ret må forurolige de studerende: at de eksterne og uafhængige censorer afskaffes, hvilket gør eksaminanden retsløs og samtidig fjerner en fremragende kvalitetssikring på landsbasis. Der er ikke nogen overvejelse bag, vi får ikke at vide, hvorfor i himlens navn man gør det.

Jeg vil til sidst sige, at vi erkender, at der virkelig er brug for en universitetsreform. Styrelsesformen i dag er ikke ideel, den demokratiske opbygning med valgte ledere er i den form, den har, en belastning for f.eks. institutledere, der forhindres i at bedrive den forskning, de brænder for, fordi de skal bruge for meget tid på administration. Det har været et irritationsmoment. Men den konsekvens, der her drages, må betegnes som intet mindre end en katastrofe for universiteterne, for landet.

Dansk Folkeparti vil stadig opfordre de forligspartier, der har handlet uden at være oplyste

om, hvad de handlede med, om at nærlæse hørings svarene, og så *må* de blive forfærdede. Vi vil under udvalgsbehandlingen stille en række ændringsforslag, og jeg vil godt sige i nær kontakt med de undervisningsinstitutioner, som ministeren ikke for alvor har gidet lytte til.

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Det er bare, fordi jeg synes, det er utrolig vigtigt, at vi diskuterer den substans, der er, og ikke lader os vildføre af de myter, der rent faktisk også er på det her område. Derfor vil jeg spørge hr. Jesper Langballe: Hvor i lovforslaget ser hr. Jesper Langballe, at den eksterne censur skal afskaffes? Det synes jeg er meget, meget interessant, og jeg vil gerne høre helt præcis, hvor det står.

Det er nemlig sådan, at vi på basis af kontakter til ikke mindst de studerende, men sådan set også til universiteterne selv, og på basis af hørings svarene har taget to beslutninger: For det første fastholdes det, at en tredjedel af censuren skal være eksternt. Det er sådan som det er i dag. For det andet fastholder vi censur organiseret i censorkorps. Også sådan som det er i dag.

Derfor vil jeg meget gerne høre, hvor det står, for det er i givet fald en fejl, men måske et meget godt eksempel på, at vi somme tider kommer til at diskutere nogle ting, der ganske enkelt er forkerte.

Kl. 11.45

(Kort bemærkning)

Hanne Severinsen (V):

Hr. Langballe antydede, at alle universiteter skulle gøres ens. Er det fuldstændig undgået hr. Langballes opmærksomhed, at man netop understreger, at universiteterne jo vælger den første bestyrelse, og at det er ressourcepersoner? Det er personer, som netop dækker det enkelte universitets profil. Og det kan jo være meget forskellige profiler. Det vil man jo netop lægge vægt på.

Der er ikke nogen, der skal sidde og varetage interesser. De bliver valgt som personer, som vil kunne være til gavn for det pågældende universitet. Der ikke tale om, at de skal være ens. De bliver ganske givet meget forskellige, de bestyrelser.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Jesper Langballe, hvis han ønsker at svare.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Ja, jeg håber da i hvert fald, at vi kan blive enige om, hvad der står i loven. Jeg har ikke nået at blade den igennem og finde frem til det. Men jeg er nu da temmelig sikker på, at det er et af punkterne, at den eksterne og uafhængige censur skal afskaffes, og at det er dekanen på det pågældende fakultet, der selv udpeger censor. Det lader sig jo opklare, om jeg har ret i det. Det har jeg.

Så vil jeg sige til fru Hanne Severinsen: Der er ikke tale om en ensretning, siger fru Hanne Severinsen, fordi der er tale om nogle ressourcepersoner. Må jeg nu prøve at tage sådan et eksempel:

Hvis vi nu forestiller os, at det slet ikke vrimer i landet med dynamiske erhvervsfolk og organisationsfolk og andre pinger, som gider at sidde måske nok på handelshøjskolen – der er der mening i det – men i bestyrelsen på Aarhus eller Københavns Universitet og lægge overordnede forskningsstrategier. Lad os nu sige, at det slet ikke er der, det potentiale, så kunne man jo tænke sig, at det blev sådan nogle ideologiske typer, som man altid kan finde en eller anden sinecurepost til. Og så kunne man faktisk godt forestille sig, at de bestyrelser kom til at se temmelig ensartede ud over hele landet. For det vil jo så blive den i øjeblikket herskende samfundsdrift, der ville komme til at bestemme, hvad forskningsstrategien skal gå ud på.

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Med fare for at tage tiden vil jeg bare have lov at citere fra bemærkningerne, som jeg går ud fra, at hr. Jesper Langballe har læst. Det er bemærkningerne til § 8, spalte 2, 2. afsnit fra midten og ned:

»Det er hensigten at opretholde de hidtidige regler om, at mindst $\frac{1}{3}$ af en uddannelse skal dokumenteres ved eksterne prøver (ekstern censur), samt at der etableres landsdækkende censorkorps med censorformandskaber. Det er endvidere hensigten at overveje, hvorvidt studielederen skal indgå i udpegning af censorer til den konkrete prøve eller anden bedømmelse.«

Når jeg gør en lille smule ud af det, så er det selvfølgelig, dels fordi det altså er sådan og ikke, som hr. Jesper Langballe har fremstillet det, dels for at påpege, at når vi tager de her diskussioner, så er det en stor lettelse, hvis vi gør det med udgangspunkt i, ikke hvad der har været af tidlige forsøg, ikke hvad der har været af avisartik-

ler, men i, hvad der står i det forslag, som vi behandler.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil også godt læse et andet afsnit op for hr. Langballe, sådan at vi kan prøve at få diskussionen på det grundlag, som lovforslaget rent faktisk har:

»Det foreslås, at medlemmerne med deres samlede erfaring og indsigt skal bidrage til at fremme universitetets strategiske virke, herunder styrke kvalitet og relevans i varetagelse af universiteternes kerneopgaver. De udefra kommende medlemmer skal fungere som brobyggere og ambassadører«. Og så står der, at de kan »komme fra forskellige sektorer, f.eks. andre forskningsinstitutioner, kulturlivet, offentlige virksomheder, det private erhvervsliv m.v. Formålet hermed er at sikre, at bestyrelsen afspejler universitetets samlede profil og opgaver og bliver sammensat så bredt, at der ikke er ensidig repræsentation af bestemte kompetencer, interesser og erfaringer. Ingen sektorer eller særinteresser må have flertal.«

Så altså – synes hr. Jesper Langballe ikke, det er en god idé, at vi diskuterer på grundlag af, hvad der rent faktisk står i lovforslaget, i stedet for hvad man tror?

Kl. 11.50

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Der var I godt nok heldige, hvad?

Det faktum, at Socialdemokratiet ikke engang lykkedes med at fastholde ekstern censur og landsdækkende censorkorps i forligsteksten, men i stedet for måtte bruge det som en af de uskyldige indrømmelser, man kunne give som følge af høringsvarene, skal nu gøre, at hele den udmærkede diskussion, vi har haft helt centralt om, hvordan forskningsfriheden håndteres i et lovkompleks af den her type, ikke ved isoleret citering af enkelte bemærkninger, men ved en samlet vurdering af, hvad det betyder ...

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Her bliver jeg nødt til at gribe ind. Det er i strid med forretningsordenen at komme med en generel bemærkning af De Radikales ordfører.

Det skal være et spørgsmål direkte til hr. Jesper Langballe og ikke et støttespørgsmål.

Margrethe Vestager (RV):

Det er det sandelig også, for er der noget, jeg synes er problematisk, så er det, hvis ordførerens intentioner beklækkes i forhold til ...

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Ja, men så er det et støttespørgsmål. Så er det herefter hr. Jesper Langballe, der har ordet.

Så må det komme op i fru Margrethe Vestagers indlæg her eller i diskussion med fru Pia Christmas-Møller, når hun har været ordfører.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jamen jeg beklager da, at jeg har taget fejl, og at min forståelse af censurspørgsmålet ikke var helt opdateret.

Så vil jeg sige til fru Lene Jensen, at så er ulykken da heller ikke større, ved at man kvajer sig lidt på den måde, for det betyder jo ikke, at vi fortsætter med at diskutere myter. Det betyder, at jeg så bliver retledt af fru Lene Jensen. Det er bl.a. det, man har en diskussion til. Så er det opklaret.

Men jeg vil til gengæld spørge fru Hanne Severinsen: Hensigtserklæringer, er det det bærende i en lov? Fru Hanne Severinsen stod og læste nogle smukke hensigtserklæringer op. Jamen det er dog lovens praktiske virkning, der tæller. Og den kan man faktisk godt gætte sig til.

Der bliver tale om en ren styrelsesmæssig ensretning, og den styrelsesmæssige ensretning kunne også godt give sig udtryk i en åndelig ensretning, hvor man får den samme profil overalt, fordi den type mennesker, der vil ind som eksterne bestyrelsesmedlemmer i sådan nogle universitetsbestyrelser, måske egentlig i virkeligheden på tværs af alle landets sognegrænser ligner hinanden mere end de enkelte universitetsansatte på det enkelte universitet, der gennem deres forskning og undervisning hidtil har skabt deres egen profil, universitetets egen profil.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Hr. Jesper Langballe var selvfølgelig ikke med i de første forhandlinger, men hr. Jesper Langballe har jo fået alle papirerne, og derfor vil han også vide, hvem det er, der sidder i dag som eksterne.

Jeg synes, at man allerede ved at læse den liste igennem vil kunne se, at der ikke er tale om ensretning på nogen måde. Det er meget forskel-

lige interesser, som de forskellige universiteter har følt, at de havde brug for. At der f.eks. sad aftagere, repræsentanter – det kunne være en rektor, hvis man har et stort humanistisk fakultet, det kunne være en forskningsprofessor, som er i en større forskningsvirksomhed, det kan være meget forskelligt.

Men det afgørende er, at det er personligheder. De er meget forskellige på de forskellige universiteter, og nu, hvor der bliver flere, går jeg ud fra, at det vil være endnu mere tydeligt, at de forskellige universiteter vil få en forskellig profil. Det er jo netop det, som gerne skulle sikre, at vi får et righoldigt udvalg af universitetsuddannelser rundt omkring i landet.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil gerne slutte af her med at summere det op, som jeg synes sagen virkelig drejer sig om. Bestyrelserne med eksternt flertal har selvfølgelig det formål, at de skal sætte dagsordenen. Det står der ganske tydeligt. De skal lave forskningsstrategier. De skal sætte dagsordenen.

Når det er så afgørende, at det blev aftagerleddene og samfundet udenfor, der kommer til at sætte dagsordenen på universiteterne, ja, så er det jo, fordi universiteterne, forskningen skal gøre nytte, og forskningen på universiteterne skal medvirke til at fremme samfundets vækst og velfærd. Jeg kan slet ikke forstå, at man kan få sig selv til overhovedet at anbringe sådan en frase i en universitetslov.

Kl. 11.55

Jeg siger, at det ikke bare er en trussel mod forskningsfriheden i den snævre forstand, vi normalt taler om, men at det er en trussel mod hele den åndsfrihed, der har forsket med det ene formål at opnå viden, sandhed, erkendelse, uanset hvor den erkendelse landede, og uanset om den kunne bruges til noget bagefter.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Fru Pia Christmas-Møller som ordfører. Fru Hanne Severinsen har brugt sine tre korte bemærkninger.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er en stor og kompliceret sag, vi diskuterer i dag, og derfor kan man måske godt forstå, at der har været mange myter og fejltagelser i debatten både her i dag og også i den offentlige debat forud. Jeg håber, at vi ved debattens afslutning vil

kunne nå frem til i hvert fald at diskutere på nogenlunde samme grundlag.

I det hele taget vil jeg godt sige, at den tristessestemning, der har været omkring debatten i dag, kan jeg altså ikke rigtig dele. Jeg vil tillade mig her i jantelovens land at vise en lille smule begejstring, for rent faktisk vil jeg ikke lægge skjul på, at vi i Det Konservative Folkeparti venter os ganske meget af den universitetsreform, som et bredt politisk flertal står bag.

Det er klart, at skulle der opstå nogle problemer hen ad vejen, så er vi da parate til at kigge på det. Men som det ligger på nuværende tidspunkt, ser jeg faktisk temmelig lyst på fremtiden.

Må jeg ikke lige til processen bag forliget sige, at det ikke er så tit, vi har anledning til det her i Folketinget, men jeg synes, at der er grund til at rose vores minister på området, videnskabsminister hr. Helge Sander, for han har lige fra dag 1, hvor han satte sig i stolen, vist en åbenhed og vilje til at lytte, til at diskutere, til at føre dialogen baseret på tillid – det være sig uden for huset og inden for huset.

Det er jo ikke rigtigt, når hr. Jesper Langballe siger, at debatten har været ført for lukkede døre og nedrullede gardiner blandt en udsøgt skare. Det er jo ikke rigtigt. Alle partier har været inviteret. Alenlange møder. Papirerne har vandret på kryds og på tværs. Der har ikke været noget, der har været forbeholdt nogle enkelte.

Det er så en naturlighed i en demokratisk proces, at nogle bliver enige, og andre vælger at stå af. Det er da helt i orden. Man har forskellige holdninger, og man vurderer de forskellige resultater på forskellig måde, når regnebrættet gøres op. Det er da fair nok, ingen problemer i det.

Men man skal bare ikke begynde at sige, at det har været en udemokratisk proces, og at nogle har været holdt uden for, for sådan har det ikke været.

Når vi anklages for ikke at have lyttet til hørings svarene, så er det jo ikke rigtigt. Der er blevet lyttet, og der er blevet læst, og en række områder er imødekommet. Men ikke på de afgørende, kan nogen så sige. Hvad med en ledelsesreform? Den har I ikke lyttet til. Nej, men der må vi vel også have lov til at have nogle synspunkter, som vi holder fast i, efter at de er blevet testet i infight.

Det korte af det lange er, at jeg på Det Konservative Folkepartis vegne gerne vil holde et ord-førerindlæg, som viser lidt begejstring for det, der ligger på bordet. Selvfølgelig ikke en jubel-

begejstring forstået på den måde, at vi ikke vil ændre noget som helst, hvis vi måtte gå hen og blive klogere på enkelte områder, men overordnet mener vi, at forslaget trækker i den rigtige retning, og vi mener, at processen bag forslaget har været ganske forbilledlig.

Den internationale konkurrence også på forsknings- og uddannelsesområdet har jo aldrig været stærkere, end den er i dag, og den bliver kun endnu voldsommere.

De nye udfordringer, der således allerede i dag stilles til de danske universiteter, er meget store og komplekse, og de forandrer sig hele tiden og det tilmed i en meget stor hastighed.

Danmark har brug for en styrket udveksling af viden mellem universiteter og samfundet som helhed. Regeringen og forligspartierne vil med forslaget bygge bro mellem universiteter og hele det omgivende samfund. En bro, der skal bruges til udveksling af ideer, viden og inspiration. Universiteternes muligheder for at udvikle deres forandringsevne og handlekraft skal styrkes, og det er et væsentligt formål med reformen.

Udviklingen frem mod reformen startede jo i virkeligheden tilbage i 1992. Det er altså ikke bare den nye regerings fortjeneste, selv om jeg da gerne vil være med til at tage min gode part af æren for det også på den borgerlige regerings vegne, men sandheden er jo, at processen blev sat i gang for en del år siden med den daværende universitetslov, som gav mulighed for, at man kunne eksperimentere netop med forskellige ledelsesformer. Det skete i den daværende lovs § 12. En række af disse eksperimenter afprøvede jo altså netop nye ledelsesformer, som kunne understøtte en tættere kontakt med aftagerne, dvs. med det omgivende samfund.

Kl. 12.00

Dengang var disse eksperimenter udtryk for undtagelser, men i 2000 blev Forskningskommissionen nedsat, og flere centrale dele i det foreliggende lovforslag til en ny universitetsreform bygger i virkeligheden på de anbefalinger, der kom frem i kommissionens betænkning fra 2001.

I 2000 og 2001 etablerede de forrige socialdemokratiske ledede regeringer to selvejende universiteter med egen bestyrelse med et flertal af udefrakommende medlemmer; jeg tænker naturligvis her på Danmarks Pædagogiske Universitet og Danmarks Tekniske Universitet. Det er altså ikke nye revolutioner, vi introducerer her, tværtimod kan man sige, at universitetsreformen følger op på en udvikling, der har været

undervejs i mange år og altså også under tidligere socialdemokratiske regeringer.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at for os i Det Konservative Folkeparti har det været et helt centralt punkt at få en ny ledelsesmodel. Det vil jeg gerne sige klart og tydeligt, for sådan har det været, både før vi gik til forhandlingsbordet første gang, under forhandlingerne og også nu i dag, hvor det er en del af resultatet. Vi har ønsket, og vi har fået gennemført et ansættelsesprincip i ledelsesstrukturen, lige fra rektorniveau til institutlederniveau, og det har vi lagt stor vægt på.

Hvorfor har vi nu lagt vægt på det? Jo, det har vi, fordi det giver et klart billede af kompetencer og ansvarsplacering. Vi har fra konservativ side lagt vægt på, at ansættelsesprincippet blev gennemført netop fra rektorniveau til institutlederniveau, men vi har samtidig lagt vægt på, at det skete på en sådan måde, at vi viser respekt for det nuværende ledelsessystem. Derfor er vi meget tilfredse med, at regelsættet skal indføres i respekt for, at der er en række rektorer, som er relativt nyvalgte, og at de skal have mulighed for at udøve deres funktion i respekt for det valg, der rent faktisk har ført til, at de er rektorer på nuværende tidspunkt. Den indfasning er vi tilfredse med.

Derfor er det også noget vrøvl, når det i debatten har været hævdet, at reformen bygger på mistillid til universiteterne. Det er simpelt hen ikke sandt, tværtimod kan jeg pege på en række områder, hvor reformen netop bygger på tillid til universiteterne. Det er også det, der skal bære det fremtidige samarbejde, og selv om vi i denne fase måske kan diskutere nogle ting, må det være tillid til hinanden, der må være det bærende.

For os er det et udtryk for tillid, at vi viser, at vi vil indfase en ny ledelsesmodel over en rimelig lang periode. Det er det ene. Det andet punkt, hvor vi klart viser, at det her er båret af tillid, men dog også af et ønske om forandring, er, når det drejer sig om bestyrelserne. Her lægger vi jo op til, at det er universiteterne selv, der skal udpege de eksterne medlemmer af bestyrelserne, og som om det ikke var nok, lægger vi op til, at det er universiteterne selv, der skal formulere de procedurer, som skal ligge til grund for de efterfølgende bestyrelses udpegning.

Et nok så centralt punkt i hele komplekset er introduktion af selveje, og også det punkt bygger på tillid til institutionerne. Vi ønsker via

selveje at give universiteterne større frihedsgrad, også på det økonomiske område.

Jeg mener altså, fuldstændig som den socialdemokratiske ordfører har været inde på, at den nye ledelsesmodel er formet ud fra et ønske om at styrke universiteternes ledelsesmodel, men baseret på en tilgang af tillid. Vi skal altså have bedre muligheder for at møde de udfordringer, vi ser i horisonten, ikke mindst i kraft af den tiltagende internationale konkurrence. Universiteterne skal have mulighed for at møde en sådan konkurrence offensivt, og det mener vi vil ske med de forandringer, vi lægger op til her.

Derfor vil jeg ikke være med på den vogn, hvor man siger, at reformen er etableret, fordi universiteterne ikke gør det godt nok i dag. Næh, reformen er blevet til i den ånd, at vi siger, at det kan gøres bedre, og at universiteterne skal have bedre og mere effektive redskaber at gøre det med, og Det Konservative Folkeparti er faktisk meget tilfreds med det forslag, der ligger på bordet.

Henset til den debat, vi har haft forud, vil jeg godt give et klart tilsagn her: Skulle det på nogen mulig måde blive påvist, at dette lovkompleks vil føre til, at der ikke længere er forskningsfrihed på de danske universiteter, vil Det Konservative Folkeparti stå forrest i køen, når det drejer sig om at etablere de nødvendige lovgivningsmæssige forandringer. Så stærkt kan det siges, for så stærkt mener vi det.

Det er fair nok at diskutere et lovforslags formuleringer eller lignende. Men intentionen skal man ikke tvivle på, og vi er altså af den grundlæggende opfattelse, at dette lovforslag ikke fører til en indskrænkning af forskningsfriheden. Tværtimod får vi præciseret, at det er en forpligtelse for universiteterne at gennemføre forskning, og at det skal ske på et bredt grundlag.

Kl. 12.05

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Jeg hæftede mig lidt ved, at den konservative ordfører fremhævede, at det her var sandelig ikke noget nyt, det var en naturlig del af en lang udvikling osv. Hvordan stemmer det overens med, at ministeren på den anden side har fremlagt forslaget som den største omvæltning på universiteterne siden grundlæggelsen af Københavns Universitet, som mig bekendt i hvert fald ikke blev grundlagt i går? Det er det første spørgsmål.

Det næste spørgsmål er – og det har jeg ikke kunnet få svar på, hverken fra den Socialdemokratiets eller Venstres ordfører – hvad er egentlig motivationen til, at man skal gøre det her? Hvad er det for nogle ting, som fungerer dårligt i dag?

Jeg siger ikke, at der ikke er ting, der fungerer dårligt, men jeg mener, at et minimum af anstændighed må være at sige: Det er de og de ting, der fungerer dårligt, og derfor laver vi en reform, der gør tingene bedre. Men man er ikke kommet med svar på, hvad det er for nogle ting, der fungerer dårligt, og man er slet ikke kommet med argumenter for, at den nærværende reform gør tingene bedre.

Så vil jeg til sidst også spørge, hvordan man forventer, at en sådan reform skal kunne blive til virkelighed. Hvordan skal de nye ledere kunne lede med legitimitet, når mindst en fjerdedel af universitetsforskerne har skrevet under på en modstand mod reformen? Hvordan forestiller man sig, det skal fungere?

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu skal jeg ikke bebrejde hr. Morten Homann, hvis han ikke har fanget mit budskab. Det kan jo være, jeg har formuleret mig lidt svagt og lidt uklart, og derfor vil jeg prøve på en anden måde.

Jeg mener, at denne reform bærer de danske universiteter frem til en situation, hvor de bedre er i stand til at møde den internationale konkurrence og de udfordringer, vi står over for, og hvorfor nu det? Som jeg prøvede at udtrykke det i mit ordførerindlæg: Fordi vi styrker ledelsesstrukturen. Vi giver en meget præcis ansvarsplacering på de enkelte led fra rektor- til institutlederniveau, og vi gør det med et ansættelsesprincip. Det er essensen i den ledelsesreform, der ligger i den samlede universitetsreform. Ideen er altså, at man skal kunne se meget tydeligt, hvem der har ansvaret, og hvor langt det rækker. Det er det ene.

Det andet er: Med hensyn til legitimiteten er det meget afgørende, at der er faglig legitimitet blandt de ledere, som bliver ansat, og det har vi også lagt op til i lovforslaget.

Med hensyn til den underskriftindsamling, der har været, virker det selvfølgelig voldsomt, når man i en avis læser, at nu er der 200 personer, som er lidt bekymrede. Men der er altså adskillige tusinde forskere, og jeg er sikker på, at når de 200 får kigget lidt nærmere på det virkeli-

ge liv, vil også de se lidt anderledes og mere nuanceret på det.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Jeg vil godt spørge fru Pia Christmas-Møller, hvilke af følgende to universiteter hun opfatter som bedst rustet til den internationale konkurrence:

Ét: Et universitet med en valgt rektor – det kunne f.eks. være et universitet som Syddansk Universitet med de rosede ord, der er faldet om det tidligere – og med forskere, der er engagerede og har tillid til ledelsen. Eller på den anden side: Et universitet, hvor en fjerdedel af forskerne ikke har tillid til den nye ledelsesform. Jeg vil gerne spørge: Uanset om lederen er ansat eller valgt, hvilket universitet forventer den konservative ordfører er bedst rustet?

Så vil jeg bare rette en misforståelse. Det er ikke et spørgsmål om, at der er 200 forskere, der har skrevet under. Nej, det er et spørgsmål om, at der er omkring 1.600 forskere ud af en samlet bestand på 8.000-9.000 forskere, som har skrevet under, som faktisk aktivt har taget stilling og har skrevet under. Det skal være usagt, hvor mange der derudover er utilfredse, men der er en fjerdedel af de danske forskere, som aktivt har markeret sig som modstandere af nærværende lovforslag, og giver det ikke den konservative ordfører bare den mindste smule grund til bekymring for reformens fremtid?

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er tydeligt, at debatten i dag er meget præget af de bekymrede, og at visse af disse bekymrede – jeg skal bestemt ikke sige, det gælder hr. Homann – er bekymrede på et fejlagtigt grundlag. Sådan har det også været i den offentlige debat.

Flere har jo sagt direkte her fra talerstolen, at de ikke har fået læst lovforslaget godt nok, og det er fair nok, for det er aldrig ondt at sige, at man har misforstået noget. Men lige så snart vi får aflivet disse myter, kunne det jo godt være, at stemningen for lovforslagets indhold bliver lidt bedre.

Kl. 12.10

Jeg er fuld af fortrosthed, når det gælder lovforslagets samlede indhold. Jeg tror på, at man ude på universiteterne vil bakke op og vil tage imod den tillid, vi rent faktisk her fra politisk hold møder den verden med, og så vil man fin-

de frem til at bakke op om den ledelse, som bliver aktuel på det enkelte universitet.

Jeg vil ikke her fra Folketingets talerstol give det enkelte universitet karakter, det siger sig selv. Det skal debatten ikke bruges til.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Morten Homann for tredje gang og derefter fru Margrethe Vestager.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Det er ikke et spørgsmål om bekymring. Jeg vil sige, at hvis der er noget, der kan begejstre mig, er det universiteterne, hvis der er noget, der kan begejstre mig, er det at være ude på universiteterne, hvor man eksperimenterer med alle mulige nye former for forskning, nye former for uddannelse og nye former for samarbejde for at udvikle universiteterne. Det foregår i rivende fart i dag, de studerende er begejstrede for det, og medarbejdere er begejstrede for det. Der sker meget på de danske universiteter i dag.

Problemet er, at det forslag, som ligger her, vil sætte en stopper for mange af de ting. Det vil skabe mistillid, det vil skabe manglende legitimitet til ledelsen, og det vil altså sætte en stopper for mange af de positive ting, som er undervejs i den danske forskningsverden.

Det er ikke et spørgsmål om bekymring. Det er et spørgsmål om at bevæge sig ud i den verden, det drejer sig om; bevæge sig ud blandt de forskere, vi er afhængige af laver forskning. Det drejer sig om, at de føler sig tilpas på universiteterne og også føler, at de har medansvar og medindflydelse. Men det er netop det medansvar og den medindflydelse, som forsvinder med dette lovforslag, og det er dét, som gør, at en fjerdedel af forskerne har skrevet under og aktivt erklæret deres modstand mod lovforslag.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Når vi kan synes lidt bekymrede, men vore indlæg ikke anerkendes som værende saglige politiske argumenter i en politisk debat og i stedet henvises til at være følelsesytringer, er det måske, fordi vi har lidt svært ved at vurdere, hvad det er, den flinke mand fra Herning har begået.

Nu har vi hørt tre forligspartier. Det første forligsparti, Venstre, var blidt affærdigende: Nja, det er jo ikke, osv. og det bliver slet ikke så slemt, og der er mange presseskabte myter. Så hørte vi det næste forligsparti, Socialdemokrati-

et, som synes, det er dejligt, for nu vil vi gå ind i vidensamfundet, og det vil blive skønt.

Og så hører vi det sidste forligsparti – nåh nej, der kommer selvfølgelig et til – sige, at det her er lige præcis det, man har ønsket sig: at ansætte ledere fra bunden til toppen. Men om det vil give nogen stor forandring eller ej, kan man ikke rigtig sige noget om, for det vil både ligne, og det vil ikke ligne, osv.

Det er det, der gør det lidt svært for os at finde ud af, hvad det er, man gerne vil. I hvert fald kan jeg høre, at fra forligspartiernes side kan man ikke udtrykke tillid til høringssvar eller til de bemærkninger, universiteterne har givet om, hvordan de gerne vil ledes. Til gengæld går tilliden den anden vej, man har nemlig tillid til, at universiteterne vil finde det, forligspartierne får vedtaget, klogt, og at de vil følge landets lovgivning. Det synes jeg også er klogt, men det afspejler altså ikke dialog, og det afspejler slet ikke tillid.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg respekterer fuldt ud, når en politisk modstander, fru Margrethe Vestager, vurderer, at regnebrættet falder sådan ud, at det er i partiets tjeneste, at man står uden for et forlig. Men Det Radikale Venstre var jo med ved forhandlingsbordet ganske længe, og derfor ved Det Radikale Venstre også, at der rent faktisk blev lyttet, og at det rent faktisk indgik i drøftelserne, overvejelserne og forhandlingerne, hvad der blev sagt ved de mange møder ude omkring.

Hvad fru Margrethe Vestager ikke kan vide, er, at vi også på baggrund af høringssvarene har gennemført en række forandringer. Op til 20 forandringer er gennemført på baggrund af høringssvarene, så der er blevet lyttet. Men man skal jo ikke forveksle dette at lytte med, at man lægger sig fladt ned og siger: Nåh nej, jeg har slet ikke nogen politisk holdning, nu pejler jeg mig frem, og hvor bærer vinden nu hen? Det er jo ikke at være politisk leder og tage politisk ansvar, og jeg vil godt sige, at vi har ret til at have vore politiske holdninger og synspunkter, og den ret vil vi kæmpe for.

Fru Margrethe Vestager gik ud af forhandlingerne med disse ord: Der var mange gode takter i det her. Det er ikke lige det, vi hører i dag. Jeg forstod klart Det Radikale Venstres brudflade: man ville have en omvendt § 12, og det var så det. Men alt det øvrige, vi har hørt fra Det Radikale Venstre i dag, hørte vi ikke meget til under

forhandlingerne, så jeg synes, man skal passe en lille smule på.

Med hensyn til hvilke forandringer vi ser for os i forbindelse med de ændringer, der her lægges op til: Vi ser en styrket ledelse på de enkelte universiteter, som er i stand til at matche de udfordringer, der allerede er, men som også kommer i de kommende år i kraft af den internationale konkurrence. Det er en styrkelse af universiteterne.

Kl. 12.15

Med hensyn til legitimiteten og de bekymrede forskere kan man jo komme med en usand påstand så mange gange, at hvis den ikke bliver modsagt, bliver den til sidst en sand kendsgerning, der bare ikke hviler på det virkelige liv. På samme måde kan man sprede en misstemning så mange gange, at alle andre, der egentlig ikke var i dårligt humør, pludselig bliver i dårligt humør, for tænk hvis, tænk hvis, tænk hvis.

Ærlig talt, hr. Morten Homann, kunne du ikke bringe lidt af den begejstring, du oplever, når du færdes ude på universiteterne, med herind i Folketinget, i hvert fald når det drejer sig om at bedømme det, der rent faktisk ligger i lovforslaget?

Lad os diskutere de reelle uenigheder.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg må sige til fru Pia Christmas-Møller, at det overrasker mig, at et så erfarent folketingsmedlem bruger en så direkte tiltaleform. Det må man altså ikke, heller ikke selv om man er et meget respekteret og ældre medlem af Folketinget.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Jeg skal nok lade være med at fremture i det der med debatformen, men jeg synes, det er lidt ynkeligt, at fordi nogle synes, lovforslaget ikke er udtryk for den højeste visdom, så er man enten bekymret eller ubegejstret eller hvad det nu måtte være fra følelsesrepertoiret, som fru Pia Christmas-Møller finder anledning til at trække frem. Det kunne godt bare anerkendes som politisk uenighed.

Det andet er, at jo, jeg ved faktisk i hvert fald noget om, på hvilke områder høringssvarene har påvirket lovforslaget, og jeg må nok sige, at i forhold til det principielle, vi diskuterer, nemlig at man én gang for alle dikterer ledelsesmodellen, så er det i småtingsafdelingen, at høringssvarene er blevet imødekommet. Det er i hvert fald det indtryk, man får, når man ser ministeri-

ets notat om høringssvar på forslag til ny universitetslov. Jeg anerkender fuldt ud åbenheden, der ligger i, at vi har sådan et notat. Men at sige, at det er fantastisk, vil jeg nok sige er en ret stor-laden vurdering.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Altså fru Margrethe Vestager, jeg ved ikke rigtig – vi lever åbenbart i hver sin verden i dag – jeg har ikke sagt noget om, at det er fantastisk, at regeringen har lyttet til høringssvarene og også ladet sig påvirke af dem i op til 20 tilfælde. Det har jeg ikke sagt, men det er bare en kendsgerning, og jeg fremdrager denne kendsgerning i en diskussion – i øvrigt med Dansk Folkeparti – om, hvorvidt vi overhovedet har været åbne eller vi har siddet og forhandlet det her gedulgt for nedrullede gardiner. Det var sådan set den vej over. Og jeg sagde, at det ikke var tilfældet; vi har været inde i en meget åben debat.

Jeg anerkender, at der netop i Folketinget af alle steder er god grund til, at man har forskellige politiske holdninger til forskellige politiske spørgsmål. Fru Margrethe Vestager må vel også give mig lov til at have en anden holdning, end hun selv har. Det må da være rimeligt. Det Konservative Folkeparti har ret til at mene, at vi gerne vil have et ansættelsesprincip ind i ledelsesstrukturen på universiteterne, og det er klart, at i lige præcis det spørgsmål vil vi ikke give efter i forbindelse med nogle høringssvar. Det er da rimeligt. Vi er valgt til Folketinget, vi har et mandat fra vælgerne, vi har nogle synspunkter, og dem kæmper vi for, men det skal jo ikke fremlægges, som om vi ikke er lydhøre. Vi lægger os bare ikke fladt ned. Det er vel i orden, at vi har det sådan?

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Morten Homann som ordfører.

Morten Homann (SF):

Jeg tror, der findes to former for politisk stillingtagen til det her spørgsmål om universitetsreformen. Jeg tror, der findes dem, som slår bak og siger: Jamen der er ikke behov for nogen forandringer, vi har fundet den bedste af alle verdener med det eksisterende system, og det må vi hellere holde fast i. Og så er der den anden tilgang, som handler om, at man må se på de ting, som fungerer, og de ting, som ikke fungerer, og så prøve at få lavet en fornuftig reform af uni-

versiteterne. Jeg bekender mig klart til den sidste gruppe.

Jeg synes ikke, alting fungerer, som det skal på universiteterne, og derfor synes jeg også, at der er behov for en universitetsreform, og derfor er SF også gået ind til arbejdet med universitetsreformen med åbne ører og øjne og er villig til at finde en ordentlig løsning.

SF havde fire hovedmål med diskussionen omkring universitetsreformen:

For det første at sikre, at den ledelse, som selvfølgelig skal foregå på universiteterne, foregår kvalificeret, og at man som leder har nogle ordentlige muligheder for at udføre sit arbejde.

For det andet er der behov for at kigge på den indflydelse, man har som medarbejder og som studerende på universitetet, og hvordan man kan få udbygget den indflydelse og få gjort den så god som muligt.

For det tredje er der brug for at sikre forskningsfriheden og den akademiske uafhængighed, ikke mindst i en tid, hvor det stadig tættere samarbejde med omverdenen – uanset om det sker i forbindelse med den her reform eller ej – selvfølgelig rejser nogle konflikter, hvilket bl.a. Dandy-sagen har været et godt eksempel på.

Kl. 12.20

Den fjerde pointe, som er vigtig for SF, er at give en fleksibilitet inden for de fælles rammer til, at man kan indrette sig forskelligt på de 12 meget forskellige danske universiteter.

Hvad er der så kommet ud af processen? Der er kommet et forslag, som på nogle ganske væsentlige punkter går i den stik modsatte retning af det, SF vil.

Hvis man ser på medarbejder- og studenterindflydelsen, er det hævet over enhver tvivl – og det synes jeg kun vi har fået bekræftet af debatten her i dag – at den bliver indskrænket drastisk, ikke alene de steder, hvor man har en direkte indflydelse, f.eks. i det øverste organ på universitetet, hvor de interne repræsentanter fra at have et flertal går til at være i mindretal på deres egen institution, men altså også i kraft af, at man simpelt hen fjerner organer og fjerner opgaver fra de organer, hvor medarbejdere og studenter er repræsenteret. Så medarbejderindflydelsen og studenterindflydelsen bliver indskrænket drastisk.

Det er i SF's øjne fuldstændig vanvittigt i en situation, hvor vi er enige om, at vi skal satse mere på uddannelse, hvor vi i SF virkelig ønsker at satse på viden og uddannelse, og hvor det er helt indlysende, at det, der er krumtappen, hvis

man skal gøre det, er de ressourcer, som findes i medarbejdernes hoveder, og de ressourcer, som findes i de studerendes hoveder. Hvis man fratager dem indflydelse, hvis man fratager dem medansvar, så vil man alt andet lige få dårligere uddannelse og dårligere forskning på de danske universiteter, og den udvikling vil SF ikke være med til.

Desuden bliver den akademiske frihed sat ganske voldsomt under pres. Det gør den i hvert fald på to måder som minimum, for det første, fordi man vælger en konstruktion med en bestyrelse, som har eksternt flertal, og hvor man får skabt uklarhed om, hvor universitetets uafhængighed er henne. Man kan forestille sig et flertal af de eksterne repræsentanter, som lader usaglige hensyn gælde i forhold til forskningen, men altså også, at forskningsstrategien ikke længere er universitetets egen, men også står til ansvar over for ministeren. Den akademiske frihed sættes under pres på den måde. Så kan vi diskutere, om visse af forligspartiernes ordførere vil indlede en retssag, såfremt det viser sig, at forskningsfriheden bliver sat under pres.

Men det løser jo ikke det andet problem med hensyn til forskningsfriheden, nemlig at det, man mener, når man bruger ordet forskningsfrihed – ordet forskningsfrihed er jo en vingummibamse, som man kan forme, som man vil – og det siger man ganske klart i lovforslaget, giver en indskrænkning i forhold til, hvad ordet forskningsfrihed egentlig betyder. Forskningsfrihed betyder, at den enkelte forsker, når vedkommende ikke bliver sat til andre opgaver, kan få lov til at forske inden for den af bestyrelsen med eksternt flertal godkendte og i udviklingskontrakten med ministeren godkendte forskningsstrategi. Det er en ganske afgørende indskrænkning i forskningsfriheden og den akademiske frihed, og igen går det i den stik modsatte retning af den vej, der er brug for, og den vej, SF ønsker at gå.

For det tredje er denne reformproces kastet ud med store ord om, at nu skulle universiteterne sættes fri og der skulle være fleksibilitet. Men hvad er der kommet ud af det? Der er kommet en one size-model, som skal passe til alle universiteter, selv så forskellige universiteter som IT-højskolen i København, som Danmarks Farmaceutiske Højskole og i den anden ende af spektret Aarhus Universitet og Københavns Universitet – meget, meget forskellige institutioner, som har meget, meget forskellige behov og meget, meget forskellige ønsker, men de skal passes

ned i den samme størrelse ledelsesmodel. Det er ikke fleksibelt, og det tror jeg vil give nogle uheldige konsekvenser for fremtiden.

Det er også derfor, det har været helt, helt entydigt både i høringssvarene og når man har hørt de indlæg, der har været i den offentlige debat fra bl.a. studerende og medarbejdere, at man er bekymret over den udvikling, der sker, man er utilfreds med den indskrænkning, der sker i indflydelsen, man er utilfreds med den manglende fleksibilitet, man er utilfreds med, at den akademiske frihed og forskningsfriheden sættes under pres. Det tegner et entydigt billede i retning af, at man vil få dårligere fungerende universiteter, dårligere forskning og dårligere uddannelse i fremtiden.

Der er valgt en model, som i virkeligheden er en meget gammeldags model for virksomhedsledelse. Man tager en model, som var herskende i det private erhvervsliv før i tiden, og hælder den ned over en vidensorganisation, en moderne vidensorganisation, som har behov for helt andre ledelsesværktøjer og helt andre organisationsformer. Tilsyneladende har man altså ikke skelnet imellem, hvad det er for behov, man har i sådan en moderne vidensorganisation, og de behov, man havde på et dampværveri i midten af 1800-tallet.

Jeg synes, denne her universitetslov giver mere end stof til eftertanke. Jeg synes, den på de tre afgørende punkter, som jeg ridsede op, trækker i den helt forkerte retning.

Kl. 12.25

Derfor står det også klart som konklusion, at SF under ingen omstændigheder kan tilslutte sig lovforslaget, som det ligger her, og vi ser med bekymring på universiteternes vegne, på forskningens vegne, på uddannelsens vegne frem til, at det her bliver gennemført.

Der er behov for en reform af universiteterne, men den her reform er ikke en del af kuren, den er en del af sygdommen.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Der er noget, jeg godt kunne tænke mig at få uddybet lidt mere, nu hvor vi har haft den her interessante diskussion om forskningsfrihed. I den her debat virker det efterhånden på mig, som om i hvert fald hr. Homann, men egentlig også fru Elisabeth Arnold, som var oppe før, mener, at akademisk frihed er lig med, at hvis vi tager et øjebliksbillede af alle universiteter og alle, der forsker dér, så skal de til evig tid blive ved med

at sidde og forske i dét, og at det er akademisk frihed.

Den overordnede bestyrelse skal jo kun bestemme overordnet, at nu vil man satse noget mere på nogle ting, og så vil der være nogle andre ting, som man vil satse mindre på. Der vil jo hele tiden ske en omprioritering, men det er jo meget overordnet, det er jo ikke forskningsstrategi; det er jo noget af det, man skal sidde med i de enkelte institutter; det vil den bestyrelse jo aldrig nogen sinde komme til at beskæftige sig med. Det er jo satsninger: Hvem skal vi f.eks. lave strategiske alliancer med? Skal vi udbygge nogle lokaler i det område, eller skal vi satse på noget andet? Det er noget meget mere overordnet.

Jeg vil godt lige høre: Er akademisk frihed noget med, at alle til evig tid skal sidde med det samme?

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Jesper Langballe, men jeg understreger altså, at jeg agter at overholde Folketingets forretningsordens regler, og det vil sige, at der ikke må stilles støttespørgsmål. Det skal være et spørgsmål, som ikke er camoufleret, og direkte til hr. Morten Homann. (*Hanne Severinsen*: Det var ikke et støttespørgsmål.) ... Nej, det var sandelig ikke sagt til fru Hanne Severinsen.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil gerne således belært spørge hr. Morten Homann, om hr. Morten Homann ikke kan huske fra de år, der er gået, de sidste årtier, nogle forskere, som virkelig ragede op, sådan nogle fyrtårne, som vi alle sammen kendte navnene på, fordi det var nogle, der ikke bare sad og forskede videre, trådte videre i de spor, andre havde trådt, men som vandt nyt land ind, og om hr. Morten Homann kunne prøve at foretage en sammenligning mellem den betydning, sådanne mennesker bør have for deres eget universitet, med hensyn til i hvilken retning forskningen går, eller om det skulle være sådan en overordnet bestyrelse. Hvor vinder forskningen nyt land? Vinder den nyt land gennem de forskere, der er originale og tænksomme, eller gennem bestyrelser, der laver overordnede strategier?

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Det var helt klart på kanten, og det bliver ikke accepteret fremover.

Så er det hr. Morten Homann for at svare, og så vidt jeg kan høre, er det fru Hanne Severinsen, der skal svares.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Jeg vil sådan set kunne svare på begge spørgsmål i samme svar, tror jeg.

Nej, det har ikke været tanken nogen sinde for noget universitet, at man skulle tage et øjebliksbillede, og så skulle folk fortsætte med at gøre det samme.

Hvis fru Hanne Severinsen besøgte universiteterne, ville hun givetvis også have opdaget, at der har været en ganske rivende udvikling på universiteterne, og at universiteterne – også de danske universiteter – er ganske godt med fremme med hensyn til at udvikle nye forskningsområder. Så det her billede af, at alternativet til den reform, der er fremsat forslag om her, skulle være, at så stod alting stille, har jeg meget svært ved at genkende.

Jeg vil sige, at hvis man skal have en forståelse for, hvad forskning er for noget, så bliver man nødt til at anerkende, at forskning er en proces, som er umulig at planlægge. Man kan godt diskutere, og man kan godt lægge en strategi for, hvilken vej den skal bevæge sig, men man kan ikke planlægge forskning, og hvis vi skal nå nogle virkelig store skridt fremad i vores forskning, og det gælder, uanset hvilken ende af forskningen vi beskæftiger os med, så bliver man nødt til at give friheden til, at nogen kan få de skæve ideer, så bliver man nødt til at give friheden til, at der kan prøves nogle nye ideer af. Ellers var vi aldrig nået til det punkt, vi er nået til i dag.

Hvis ikke man giver den frihed, hvis ikke man giver den frihed til, at der kan trædes uden for de fasttrådte stier, så er jeg bange for, at forskningen gror fast, og jeg tror, det er den sti, man desværre er begyndt at bevæge sig ind på med det foreliggende forslag.

Kl. 12.30

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Hanne Severinsen. Og jeg vil lige gøre opmærksom på, at fru Hanne Severinsen ikke har mulighed for at svare hr. Jesper Langballe her, og det er altså derfor, vi må overholde reglerne for ikke at lave skævfordeling.

Det er fru Hanne Severinsen til et spørgsmål til hr. Morten Homann.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg synes, hr. Morten Homann burde være opmærksom på, at dér, hvor man netop giver sig til at satse på et universitet, er dér, hvor man har forskere, der rager op, og som netop får skabt nogle miljøer. Det er nemlig noget af det, der skal være nogle, der kan hjælpe til med at få øje på, for ellers sidder man bare og gør, som man plejer. Det er lige akkurat for, at man virkelig skal kunne understøtte dem, som rager op.

Er hr. Morten Homann opmærksom på, at for f.eks. Danmarks Grundforskningsfonds centre gælder det jo netop, at man finder ud af, at der er nogle personer, man skal give noget tillid, og det giver man så penge til, og så giver man også en leder, og det er jo nogle af de forskningsmiljøer, der er blomstret allermest op i de 10 år, ordningen har eksisteret. Det er dér, vi virkelig har fået det, der rykker, og det har ikke været planlagt på forhånd, hvad der kom til at rykke, men man har satset på nogle forskergrupper og sagt: I får chancen, I får nogle muligheder. Og det er man nødt til at gøre noget mere overordnet.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Ja, og det er lige præcis det modsatte, man gør med det her forslag. Der siger man ikke til nogle forskergrupper: Værsgo, nu skubber vi jer lidt frem. Nej, man siger til nogle forskere: Her er noget, du ikke må forske i. Man gør det stik modsatte med det her forslag.

Jeg tror, fru Hanne Severinsen og jeg må befinde os i forskellige verdener. I den verden, jeg finder mig i, foregår der også ganske udmærket forskning i Danmark, men man skulle tro, at man med den nuværende lov overhovedet ikke kunne lave forskning, ikke kunne lave fremragende forskningsmiljøer, ikke kunne få ganske enestående forskere. Det kan faktisk godt lade sig gøre. Det kan godt lade sig gøre at skubbe dem fremad.

Det, jeg advarer imod, er, at man lægger låg på og begrænser forskere. For sådan er forskningens natur, og det bør man forstå. Hvis man vil vedtage en ny universitetslov, bør man forstå, at man, hvis man skal have fremragende forskning, så også bliver nødt til at løbe en risiko. For hver ene geniale idé, som virkelig bringer os fremad, er der hundrede svipsere, hundrede vildspor, som man bevæger sig ud på som forsker. Og hvis vi vil slippe af med de hundrede vildspor ved at lægge låg på, så risikerer man, at

man slipper af med den ene geniale idé, og så synes jeg, man gør vold på selve forskningens væsen.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil godt spørge, hvorfor hr. Morten Homann tror, at sådan nogle bestyrelser vil lægge låg på; de skal jo netop åbne op. Det begriber jeg simpelt hen ikke. Jeg synes hr. Morten Homann skulle prøve at spekulere lidt på, om ikke vi lige skulle give det en chance. Jeg ved ikke, hvor det låg skulle være.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Nu har fru Hanne Severinsen selv talt om misforståelser og folk, der tilsyneladende ikke danner deres politiske holdning ud fra fakta, men ud fra myter.

Jeg vil tillade mig at læse op fra § 17, stk. 2, i det lovforslag, som vi behandler nu. Der står, at institutlederen kan pålægge en medarbejder at løse bestemte opgaver, og så kommer det interessante:

»I den tid, hvor de videnskabelige medarbejdere ikke er pålagt sådanne opgaver, forsker de frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer.«

Det vil sige, at en forsker, som vil forske uden for universitetets forskningsstrategiske rammer, ikke vil overholde den foreliggende universitetslov. Det kan man kalde, at man vil lægge låg på, eller man kan kalde det begrænse, eller man kan kalde det indskrænke, man kan bruge mange ord om det, men pointen er, at på bundlinjen begrænser det forskerens mulighed for at forske frit, det begrænser forskningsfriheden. Det er et meget indskrænket forskningsfrihedsbegreb, som ligger i det foreliggende forslag.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Margrethe Vestager som ordfører.

Margrethe Vestager (RV):

Jeg vil begynde med at begå en retorisk fejl, jeg vil nemlig afsløre min konklusion: Det Radikale Venstre er ikke en del af universitetsforliget, og vi stemmer ikke for lovgivningen, som den foreligger.

Det er ikke, fordi der ikke er gode elementer i det her lovforslag. Efter- og videreuddannelse bliver nævnt, krogen til forskningstilknytningen for vores MVU'er bliver også nævnt, stærkere

udveksling med det omgivende samfund. Det gode er desværre bare ikke godt nok.

Kl. 12.35

Der er også dårlige ideer, som ikke er forsøgt realiseret: Landsstudienævn, fjernelse af eksternt censur og landsdækkende censurkorps. Der er desværre bare ikke luget godt nok ud i de dårlige ideer. Alt for mange har fået lov at overleve. Dermed er også sagt, at det grundlæggende og det principielle ikke er godt nok.

Det her lovforslag fjerner muligheden for demokrati som styrelsesprincip, det giver ministeren og eksterne for stor magt, det skaber en grundlæggende usikkerhed om forskningsfriheden, ødelægger en frugtbar proces, som var i gang i det danske universitetsmiljø, og det styrker ikke i tilstrækkelig grad sammenhængen i uddannelsessystemet, især ikke i forhold til vores mellemlange videregående uddannelser.

Jeg er uenig med Dansk Folkepartis ordfører på i hvert fald ét punkt: Universiteterne er ikke blevet holdt udenfor i den her proces; de er blevet holdt for nar. De troede, de skulle spørges, de troede, de ville få indflydelse på, hvad der faktisk kom ud af det, de gjorde sig umage. Men konklusionen var truffet på forhånd.

Det, som er en stadig kilde til undren, er: Hvad er det, der er baggrunden for det her vidtgående lovindgreb? Dansk forskning – herunder jo også universitetsforskningen – kommer ud med meget, meget fine kvalitetsbedømmelser, når den måles internationalt. Danske universiteter har et stadig stigende samarbejde med erhvervslivet i en sådan grad, at vi i forhold til visse sektorer faktisk bliver en anelse urolige over, om det er blevet for tæt. Danske uddannelser er i udvikling både generelt, kvalitativt og tværfagligt. Vejledningen er blevet bedre. Alle universiteter har udviklingskontrakter, hvori der tages udgangspunkt i arbejdet med at mindske frafaldet, osv. Vi har to universiteter, som er i gang med nye ledelsesformer, som blev indført for ganske kort tid siden, og vi ved faktisk ikke, hvordan det kommer til at gå på lidt længere sigt.

Det betyder ikke, at alt er godt, men det betyder, at meget er i bedring, og vi har faktisk kunnet konstatere både medejerskab, engagement og entusiasme på danske universiteter.

Man kunne have valgt en liberal model. Man kunne have valgt at give frit valg i metode og i, hvilken ledelsesform man ønskede sig. Det Radikale Venstre har ingen berøringsangst over for

bestyrelser. Vi har selv været med til at skabe Danmarks Pædagogiske Universitet, og vi har selv været med til at skabe Danmarks Tekniske Universitet med de ledelsesformer, de har nu. Det kunne man bare have fortsat. Man kunne have sagt til universiteterne: Vi stiller høje krav, vi viser jer stor tillid, men I må selv tage ansvar for jeres ledelsesform. Vi tror ikke på, at det samme er lige godt for alle.

Ud over dette meget principielle er der en række grundlæggende svagheder i den nye lovs formulering, f.eks. i forhold til niveauet. Hvad er egentlig det nye? Der står godt nok, at høringssvarene er blevet imødekommet, men i den gamle lov stod der, at man drev forskning og forskningsbaseret uddannelse indtil højeste videnskabelige niveau. Nu skal man gøre det indtil højeste internationale niveau. Ikke at jeg er særlig sprogkyndig, men så vidt jeg ved, er videnskabelig og international ikke synonyme; det er ikke det samme. Hvad menes, hvad er forskellen?

Det andet er, at når man læser bemærkningerne til § 15, stk. 2, om akademisk råd og dets kompetencer, kunne man godt få det indtryk, at det var det samme, man ville på alle universiteter, som det, man har på Danmarks Pædagogiske Universitet. Men det er ikke tilfældet. Akademisk råd ved Danmarks Pædagogiske Universitet godkender universitetets forskningsproces, godkender studieordninger, nedsætter sagkyndige udvalg og nedsætter ikke mindst et udvalg, der udarbejder en begrundet bedømmelse til bestyrelsen om ansøgere til stillingen som rektor. Det akademiske råd, som man foreslår her, er så tandløst, at man skulle tro, det kunne få et personligt tillæg. (*Munterhed*). Man skal *udtale* sig om en interne bevillingsfordeling, man skal *udtale* sig om centrale strategier, man skal *indstille* om sammensætningen af sagkyndige udvalg.

Endnu en besynderlig uklarhed, specielt når man ved, hvor optaget Venstre har været af, at man ikke uddanner ud i den blå luft, er en bemyndigelse til, at ministeren kan lave maksimumrammer for optaget af studerende. Der står godt nok pæne ting i bemærkningerne, det er ikke nær det, men betyder den strategi, Venstre har fulgt, at ministeren skal til at bruge sin magt til at sætte grænser for, hvor mange der kan optages f.eks. på de – må man forstå på Venstres ordførers læserbreve og andet – forholdsvis nyteløse humanistiske uddannelser?

Kl. 12.40

Hvordan er det lige præcis, ministeren vil stå vagt om åbenheden? Det hedder i lovforslagets § 10, stk. 2, at der i størst muligt omfang skal være åbenhed om bestyrelsens arbejde. I bemærkningerne står der, at der tages udgangspunkt i kriterierne for lov om offentlighed i forvaltningen. »Størst muligt omfang« og »tages udgangspunkt i« er sådan nogle almindelige vær på vagt-ord i dansk lovgivning, for det betyder nemlig, at det ikke er meningen, der skal være åbenhed, og at det ikke er meningen, man skal følge lov om offentlighed i forvaltningen, men man skal kunne give udseende af, at det er sådan.

Jeg skal ikke fortsætte diskussionen om forskningsfrihed, kun sige, at der er meget stor forskel på, hvad enkeltformuleringer giver indtryk af, og hvordan en samlet vurdering falder ud. Det, vi foretager i dag, er ikke kun enkeltvurderinger, det er en samlet vurdering af lovforslaget.

Det her lovforslag skulle også meget gerne bidrage til, at vi får et *samlet* bedre uddannelsessystem, og derfor er det sørgeligt, at Venstre ikke kan huske, at man faktisk stemte for loven om mellemlange videregående uddannelser, og at vi faktisk har et levende CVU-miljø, som sætter kød og blod på forskningstillknytningen, ikke på en måde, så forskningen gøres tilgængelig – det er nemlig det, der står i § 2, stk. 4 – det kunne jo være et årsabonnement på arbejdsblade, det kunne også være en udbygget hjemmeside, men kan det også være det, som vi faktisk ser udfoldet i øjeblikket, nemlig at der bliver taget et stadig stærkere ansvar for kvaliteten og niveauet også på de mellemlange uddannelser, og at man dermed også kan tage ansvar for, at professionsbachelor kan få direkte adgang til relevante kandidatuddannelser – netop med streg under relevante?

Ingen bachelorer skal jo have direkte adgang til kandidatuddannelser, de ikke er kapable til at gennemføre. Men at loven ikke engang eksplicit nævner, at man skal have adgang til relevant uddannelse, afslører, at den nye ressortfordeling medfører, at vi endnu en gang får et opsplittet, usammenhængende uddannelsessystem ud over de grundlæggende principielle problemer, der er.

Det Radikale Venstre vil gøre sit yderste i uvalgsdiskussionen for at få rettet op på de ting, det måtte været muligt at få rettet op på, men jeg må indrømme, at vi ikke gør os den illusion, at lovforslaget kan ændres sådan, at vi får en sand,

liberal, fri og uafhængig universitetssektor i Danmark.

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Erhvervsretning og afdemokratisering er overskrifterne på det forslag til universitetslov, der behandles i dag. Det var det også, da processen blev påbegyndt.

Forslaget til universitetslov betyder, at de, der er på universiteterne til daglig, altså de ansatte og de studerende, mister indflydelse. Magten gives til gengæld til bestyrelsesmedlemmer udefra og formentlig i høj grad til dem fra erhvervslivet.

Regeringen og Socialdemokratiet vil indføre en bestyrelse i stedet for konsistoriet. Regeringen og Socialdemokratiet vil afskaffe det demokratiske valg af rektor; i stedet ansættes denne af en bestyrelse, og vel at mærke en bestyrelse med eksternt flertal.

Ligeledes skal der være ansættelse i stedet for valg, når det gælder dekaner og institutledere. Universiteternes nye bestyrelse skal være en rigtig ledelse med handlekraft og alle de andre plusord fra erhvervslivets håndbog i flokler.

Nok står der i regeringens og Socialdemokraternes forlig, at bestyrelserne skal være brede, altså at én sektor ikke skal kunne være dominerende, men jeg vil sige, at når det nu ikke står i lovforslaget, så vil jeg fortsat, som jeg gjorde fra start af, tillade mig at tvivle på, at det er meget andet end tomme ord og kompromis, der gjorde, at Socialdemokraterne kunne være med ved bordet.

Universiteterne har da bestemt haft en tendens til at være virkelighedsfjerne, men at indføre bestyrelser med flertal er ud fra vores synspunkt at gribe fat det fuldstændig forkerte sted. Det minder langt mere om et ideologisk korstog end om egentlig vilje til at forbedre universiteternes kontakt med omverdenen.

Kl. 12.45

Vi vil meget gerne være med til at åbne universiteterne, men det er meget vigtigere at sørge for, at det er den daglige undervisning, der knytter sig tættere til samfundet, end at de overordnede retningslinjer dikteres af erhvervslivet. Det kunne f.eks. være gennem udbygning af praktikmuligheder, det kunne være ved at give eleverne en større indflydelse på deres egen hverdag, så ville det nok give sig selv.

Ministerens ønske om at organisere universiteterne som privat virksomhed betyder en voldsom afdemokratisering. I stedet for at de ansatte

og studerende er med til at træffe beslutninger om universitets dagligdag og dermed bliver ansvarlige og engagerede i hverdagen, skal magten nu flyttes ud, og rektor mister jo den demokratiske legitimitet, der kommer fra et valg, og bliver nu en slags administrerende direktør. Det mener vi er u hensigtsmæssigt.

Når universiteterne skal styres af de her udefrakommende folk, så risikerer vi, at det bliver snævre interesser, snævre erhvervsinteresser, der kommer til at bestemme de uddannelsesmæssige og forskningsmæssige prioriteter på universiteterne til skade for den brede faglige fundering.

Hvis universiteterne i fremtiden uddanner og forsker efter snævre kortsynede erhvervsinteresser, kan vi jo forudse, at unge, der har taget en uddannelse, ikke har en bred nok faglig baggrund og ikke kan omstille sig hurtigt nok, efterhånden som samfundet ændrer sig.

Ministeren, regeringen og Socialdemokraterne har forelsket sig i en masse fine managementord om nødvendigheden af stærke og fleksible ledere, som skal kunne være løsningen på alle problemer, og på den baggrund ønsker man altså at afskaffe demokratiet.

Vidensudveksling, åbenhed over for omverdenen er nogle af de kodeord, der optræder i lovforslaget, og vi ved jo godt, hvad det kommer til at betyde. Det kommer netop til at betyde den meget snævre forskning.

På Danmarks Tekniske Universitet afskaffede et flertal i Folketinget for et par år siden demokratiet og indførte selveje og eksternt flertal i bestyrelsen. Begrundelsen var i høj grad økonomisk, DTU skulle belåne bygningerne og derved skaffe sig penge. Det er gået galt, det er gået fuldstændig galt. Det er gået galt for demokratiet, og det er også gået fuldstændig galt økonomisk.

Økonomien måtte forskningsministeren redde gennem et særtilskud sidste forår, og det er min opfattelse, at flere ting i dag besluttet bag lukkede døre, i mindre og mindre fora på DTU, end det var realiteten tidligere, ligesom der, så vidt jeg ved, er konflikter mellem de studerende og rektor på mange flere punkter i dag, end der var tidligere. Det vil altså sige, at alt i alt står man i en situation, hvor konfliktakserne på universitetet ændres u hensigtsmæssigt, økonomien er ramlet det sted, og forskningen er bestemt ikke blevet bedre på baggrund af den model.

Når nu det førende eksempel på selveje gik galt, så vælger flertallet alligevel at gøre det

selvejende. Godt nok tager man ikke bygningerne med, for det så man jo skabte økonomisk ruin, men uanset det skal de være selvejende. Det er det ideologiske korstog og det på trods af, at Vestres ordfører tidligere adspurgt i dag ikke har kunnet give bare ét eneste eksempel på, at selveje skulle gøre uddannelserne bedre, og det er vel det, der er målet. Målet er vel, at uddannelserne skal være bedre; man kan blive helt i tvivl under denne her debat.

Vi kan jo så også se, at universiteterne ikke bryder sig om det her lovforslag. Vi kan se i Politiken den 22. januar, at en fjerdedel af de universitetsansatte aktivt har skrevet under mod loven. Det bekræfter f.eks. Magisterforeningen, hvis interne undersøgelser viser, at op mod 80 pct. af de ansatte er modstandere af lovforslaget.

I høringsmaterialet kan man se en bred kritik af lovforslaget fra universitetsverdenen, men det gør tydeligvis intet indtryk på regeringen, og det gør intet indtryk på Socialdemokratiet. De sidder denne her kritik fuldstændig overhørig, og det selv om jeg faktisk mente, at vi havde et åbent forløb til at starte med. Jeg var meget glad for, at der blev åbnet så meget for netop kritik og for, at man skulle være lydhør over for det, der kom fra universiteterne selv. Jeg synes desværre ikke, at man har fulgt det op i slutfasen af det her.

Jeg vil sige, at med den rivende teknologiske og samfundsmæssige udvikling, vi gennemgår i øjeblikket og har gennemgået i de sidste 20 år, bliver det understreget, at i stedet for virksomhedsledelse, snævre, stærke ledelser på universitetet, er der behov for, at der bliver tænkt bredt. Der er behov for mere frihed, der er behov for mere fordybelse, og der er behov for mere demokrati. De ting hænger fuldstændig tæt sammen. Piller man ved det ene, vil man automatisk komme til at pille ved det andet, og det er desværre det, man gør med denne her lovgivning.

Kl. 12.50

I Enhedslisten vil vi gerne sikre de ting, vi vil gerne sikre friheden, fordybelsen, bredden, demokratiet og åbenheden, og på den baggrund kan vi ikke stemme for det lovforslag, der ligger her.

Jeg mangler stadig at få svar, det kan være, ministeren kan give det, på, om vi bare kan få ét eksempel på, at selveje og afdemokratisering skulle være noget, der gav en bedre uddannelse. Det synes jeg ville være på sin plads om vi kunne få et svar på.

Bodil Kornbek (KRF):

For Kristeligt Folkepartis vedkommende er der tre grundlæggende årsager til, at vi indgik i et universitetsforlig med regeringen og Socialdemokratiet.

For det første har vi fået en universitetsreform, som er med til at sikre en fremtidig styrkelse af universiteterne til at kunne agere i et videnssamfund, og med den styrkelse af universiteterne vil det også for os hænge sammen med en nødvendig styrkelse af ledelsen, en styrkelse gennem en øget professionalisering.

For det andet har vi vægtet, at det er vigtigt at sikre et tættere samspil mellem universiteterne og det omgivende samfund, et samspil, der er nødvendigt set i lyset af den samfundsmæssige udvikling.

For det tredje har det været vigtigt for os at sikre, at universiteterne også i fremtiden og måske i langt højere grad skal kunne differentiere sig fra hinanden, satse på forskellige områder og dermed også øge den individuelle profil.

Vi mener, at det bl.a. er sikret ved, at det er universiteterne selv, der tilrettelægger overgangen til den ny struktur og udstikker retningslinjerne herfor.

Vi hører tit, at vi i dag lever i et videnssamfund, som i høj grad efterspørger universiteternes hovedområder som uddannelse og forskning. Videnssamfundet har jo et stigende behov for højtuddannet arbejdskraft, en arbejdskraft, der løbende må videreudanne sig, og som der netop også i lovforslaget bliver taget højde for.

Dette er vel sådan set et en i udgangspunktet lukrativ situation for universiteterne, der netop udbyder højtuddannede kandidater. Men den samfundsmæssige udvikling sætter forsknings- og uddannelsesområdet under pres med en øget konkurrence på viden. Den øgede internationalisering spiller en stor rolle, fordi den internationale konkurrence på forskning og uddannelse og om studerende og forskere stiller store krav og forventninger til universitetet. For at klare denne konkurrence fra såvel videnssamfundet som den øgede internationalisering bliver universiteterne nødt til at forny sig og i højere grad forbedre dialogen med det omgivende samfund. Denne fornyelse mener vi i Kristeligt Folkeparti at lovforslaget skaber rammer for.

Som vi var inde på før, vil der jo også i fremtidens arbejdsmarked være et øget behov for efteruddannelsesmuligheder og korte kurser, diplomer, masteruddannelser, og det skal være tilgængeligt for folk med vidt forskelligt udgangs-

punkt og hensigt. Også dette er medtaget som en vigtig del af dette lovforslag.

Der vil også i fremtiden være et krav om, at de videregående uddannelsesinstitutioner er i stand til at tilpasse sig hurtigt til skiftende krav og omstændigheder for omgivelserne, og her er det jo vigtigt, at man giver en ledelse de nødvendige redskaber til at kunne håndtere og agere i det samfund.

Hvad angår de studerendes fortsatte indflydelse både på det overordnede og det mere studiespecifikke plan, så mener jeg, det er sikret i lovforslaget. De studerende har pladser i den ny bestyrelse, skal være repræsenteret både i det ny akademiske råd og i studienævnet.

Det har været vigtigt at sikre, at de studerende også i fremtiden kan spille en studenterpolitisk rolle og præge fremtidens universitet. I hele den proces, der har været, har der i den grad været en vilje og et engagement og et stort ansvar for de studerende til at gå ind og sige, at de vil præge universitetet, at de vil have lov til at præge uddannelserne, og det er også muligt i fremtiden. Det engagement skal vi på ingen måde fjerne, ej heller det ansvar, de har for deres uddannelsesplads.

Videnssamfundet byder på nye udfordringer for universitetet og dets fortsatte dominans som samfundets videnshøjborg.

Kl. 12.55

Med lovforslaget her mener Kristeligt Folkeparti, at vi tager et skridt i den rigtige retning mod en omstilling af universitetet, således at det har en bedre direkte kontakt til omverdenen og samtidig bliver i stand til at imødekomme og konkurrere på de nye betingelser, som videnssamfundet fordrer.

Videnskabsministeren (Helge Sander):

Jeg vil gerne først og fremmest sige tak for debatten, og selv om enkelte hjørner måske har været lidt skarpe, har den i hvert fald afsløret, at det er et lovforslag, hvor der er mange mennesker, der har beskæftiget sig også med detaljen.

Der er også blevet spurgt flere gange, hvad meningen er. Er det nu nødvendigt? Nu har vi haft en velfungerende universitetslov gennem mange år, der selvfølgelig er blevet tilpasset, men nogle af tingene, må jeg sige til hr. Morten Homann, er altså nu for alvor blevet ændret i forhold til det berømte 1779.

Det afgørende er ikke så meget de detaljerede spørgsmål, jeg synes der er stillet til de markante ændringer, som vi jo alle sammen erkender

der er, og så kan vi så vægte betydningen, som det nu er mest passende. Det, der for mig har været helt afgørende, er, at vi har et lovforslag her, som jeg mener retter op på nogle af de ting, som der jo er bred enighed om vi meget passende kunne rette op på, men at det samtidig er fremtidssikret.

Jeg mener i og for sig, at det er en ganske god ting, at vi politikere også nogle gange tager bestik af fremtiden, således at vi ikke kommer bag efter. Jeg synes desværre, at vi for ofte oplever, at vi først kommer ind på banen, når der allerede har været spillet gennem lang tid.

Derfor ser jeg det som en fremtidssikring, samtidig med at vi nu får en universitetsreform, som på mange måder gør universiteterne betydeligt stærkere.

Jeg havde i min bunke hernede på bordet selvfølgelig en række udklip og forskellige noter. Jeg har også et udklip, der blev henvist til tidligere under debatten, som jeg faktisk vil tillade mig at citere tre afsnit fra.

Det er en tidligere studerende, der hedder Mikkel Krogh, som i en kronik i Information giver eksempler på, hvordan han for ganske nylig har oplevet universiteterne.

Det er ting, som jeg i hvert fald har hørt i mange sammenhænge, og som ordførerne garanteret også har hørt ved de mange besøg. Men det er jo altid lidt svært at citere direkte fra møder, som måske er foregået på tomandshånd osv., så derfor vil jeg sige, at de ting, jeg læser i den her artikel, er ikke ting, der er fremmede for mig. Der er tre meget konkrete eksempler, som jeg ikke skal komme ind på, men det efterfølges af:

»Andre eksempler på, hvordan universiteterne reelt fungerer i dag, kunne være de mildest talt besværlige og bureaukratiske regler for meritoverførsel af fag og studieår, de studerendes reelt ikkeeksisterende sanktionsmuligheder over for dårlige undervisere, det enorme frafald på mange universitetsuddannelser eller det faktum, at kun 3 pct. af de studerende på visse fakulteter gennemfører deres uddannelse på normeret tid.

Det er fair nok, at man protesterer, når man er uenig. Markant for kritikken er imidlertid, at den nærmest kun har været negativ over for forslaget til en ny ledelsesstruktur i stedet for positiv over for de punkter, man eventuelt er enig i. Det er det, der har været tilfældet i talrige debatindlæg i dagspressen og ikke mindst i fagmedier som Magisterbladet og Universitetsavisen.

Forslaget skitserer en bestyrelse med et flertal af repræsentanter fra kulturlivet, andre universiteter, offentlige virksomheder, uddannelsesinstitutioner, interesseorganisationer og erhvervslivet. Eller med andre ord i høj grad de instanser, der til sin tid skal aftage de uddannede kandidater. Og det er vel ikke uvæsentligt?»

Et lidt langt citat, men altså ganske rammen- de og i hvert fald en række af de begrundelser, som vi har lagt til grund for den reform, som i dag er til første behandling her i Folketinget.

Der har også fra flere ordførere været henvist til indlæg i debatten. Der har været henvist til undersøgelser, bl.a. at umiddelbart efter at forslaget var blevet kendt, var der 80 pct., der ifølge Magisterbladet sagde nej til forliget.

Det er korrekt, kan jeg sige til hr. Morten Homann, at det var 80 pct., da forliget blev indgået, men da man lavede en undersøgelse for kort tid siden, var det kun 25 pct.

Kl. 13.00

Det er selvfølgelig tal, man skal tage med et gran salt, men det ændrer jo ikke på, at det lige akkurat går den vej, som jeg vil tillade mig at understrege endnu en gang at jeg tror det vil komme til at gå, når alle, også universiteterne, dér hvor man er mest kritisk – og jeg vil gerne gentage, at jeg mener, det er på de færreste universiteter, at man er kritisk i det omfang, som det er kommet til udtryk fra visse dele af oppositionen her i dag – når man også her kommer ind i teksten og får nærlæst den, at man så vil opleve den samme fremgang i forståelse, som de her to tal viser; altså fra 80 pct. i november og til 25 pct., som her senest har tilkendegivet modstand.

Så siger hr. Morten Homann også, at det er forskrækkeligt, at vi nu ensretter universiteterne. Det synes jeg jo nok er en meget, meget stærk overdrivelse. Vi laver nogle rammer, men inden for de rammer er der sandelig frihed og liberalisme. Det sidste ord anvender jeg især, mens jeg kigger blidt ned på fru Margrethe Vestager. Men når vi kan sige det med oprejst pande og stor styrke, så er det jo, fordi universiteterne selv sammensætter de nye bestyrelser og – måske det allervæsentligste – de enkelte universiteters vedtægter beslutter de også selv. Og derunder kommer jo bl.a., at man også selv står for indretningen af universitetet.

Vi har jo sagt, at det vil vi meget gerne medgive, for universiteterne er forskellige. Men som i mange andre samfundsforhold, også samfundsforhold, som vi lovgiver for i denne sal, laver vi

jo nogle overordnede rammer. Og når jeg synes, det er rimeligt, at vi laver nogle rammer, som ligger på det højeste niveau med en bestyrelse, så er det altså stadig væk det faktum, som måske ikke alle kan lide at høre, at det altså ikke er ligegyldigt, hvordan 10 mia. kr. forvaltes, 10 mia. skattedyderbetalte kroner. Og derfor er det også fint i sammenhæng med det, der sker på mange andre områder.

Det er jo allerede mere end 10 år siden, at man på gymnasierne besluttede sig for eksterne flertal i bestyrelserne. Jeg har nu i dagens anledning bladret lidt tilbage, og der kan jeg jo se, at både SF og Det Radikale Venstre stemte for, da lovforslaget blev vedtaget den 17. juni 1990. Nu er det altså bare forfærdeligt i dag, kan jeg forstå. Jeg mener, det er gået langsomt, men tendensen er jo klar, at det er meget naturligt, at man har samfundsrepræsentanter med til at træffe beslutninger på det allerhøjeste niveau, også på vores universiteter.

Og så har det jo ikke været nogen særlig rar dag for hr. Jesper Langballe. Det er selsagt ikke ret, når man fremturer. Nu brugte hr. Langballe meget hårde ord mod mig, derfor vil jeg også tildele mig her at bruge endda et mildt udtryk, nemlig at fremture, og så viste det sig, at det lige akkurat forholdt sig stik modsat. Jeg må dog erkende, at hr. Langballe ikke var bange for at sige, at han erkendte, at han havde kvæjet sig, og det er det jo trods alt stort at sige fra Folketingets talerstol.

Men når jeg tager det enkelte eksempel frem omkring det med ekstern censur, så er det jo, fordi jeg ikke bare synes, det er hr. Langballe, der har fremturet med nogle påstande, som ikke svarer til teksten. Også nogle indlæg, der har været på det seneste, er jo tydeligvis baseret på meget gamle papirer. Der er så nogle uden for den her sal, der kan være undskyldt i den sammenhæng, fordi der er foregået en proces, og vi har jo også på det sidste ændret på det efter høringssvarene, så lad gå med det. Jeg synes bare, der er grund til at sige, at der altså har været en række fejltagelser, som har sit udspring i, at man ikke har forholdt sig til det reelle lovforslag, lovforslag nr. L 125, som vi behandler her i dag.

Jeg kan altså heller ikke lide, når hr. Jesper Langballe siger – jeg har noteret ned to gange, jeg tror, det var fru Hanne Severinsen, der var inde på det med forskningsfriheden, der står i formålsparagraffen – at det jo bare er en tekst. Nogenlunde samme udtryk blev brugt, da der blev læst en del af forslaget op her fra Folketin-

gets talerstol, hvortil man så sagde, at det bare er en tekst.

Jamen lovforslaget er tekst, og jeg går da ud fra, at det, vi skriver, og det, vi stemmer for herinde, mener vi. Det er i hvert fald regeringens holdning, vil jeg gerne sige, og de ting, der lige akkurat står om de centrale spørgsmål i lovforslaget, som her blev fortolket lidt frit, er i hvert fald noget, regeringen mener, og det er sådan, det skal efterleves.

Kl. 13.05

Så bliver jeg nødt til at sige til hr. Jesper Langballe, at der er lidt større frihed til at holde sig til teksten i kirken om søndagen, end der er her i Folketingssalen. Men her i Folketingssalen vil jeg nu foreslå, at vi holder os til den tekst, der bliver forelagt i de lovforslag, som er til behandling.

Men over alt det her glemte jeg måske at sige, selv om næsten alle ordførere har sagt det – jeg bliver bare også nødt til at sige det – at ekstern censur er fastholdt. Der var mange høringssvar, som påpegede det, og det gjorde selvfølgelig indtryk. Derfor har vi imødekommet det, og derfor fremgår det af lovforslaget.

Så er der også blevet nævnt et par gange, at vi ikke har lyttet til høringssvarene. Det her var ét eksempel, men der er jo rent faktisk mange eksempler. Vi har lyttet til store og små mellem hinanden, men der kom altså en række meget, meget flotte høringssvar, hvor der var tale om gennemarbejdede indsigelser, og i forligskredsen var vi enige om, at det var noget, der var med til at gøre lovforslaget endnu bedre. Derfor har vi i tror jeg ca. 20 konkrete tilfælde ændret på teksten.

Hr. Jesper Langballe nævner også Dansk Folkepartis forslag i september om, at man skulle starte forfra på hele processen, og klandrede så ministeren for, at ministeren ikke lyttede til det. Dertil vil jeg gerne sige, at det er korrekt. Dansk Folkeparti fremsendte et brev, hvor man foreslog, at vi skulle lægge det hele frem og så starte processen forfra.

Det var ikke en beslutning, jeg traf entydigt. Vi var midt i en proces, og – og det håber jeg eller rettere sagt, det er jeg sikker på kan bekræftes af ordførerne – jeg tog simpelt hen telefonen og ringede rundt til de øvrige ordførere, der var på det tidspunkt flere end fire partier tilbage, og alle sagde, at vi selvfølgelig ikke skulle begynde forfra på en proces, vi havde startet i marts måned. Så derfor: Det var altså en kreds af arbejdende partier og en minister, som var enige om,

at på det tidspunkt skulle vi ikke starte hele processen forfra.

Omkring bestyrelsens sammensætning vil jeg gerne sige, at der havde jeg som udgangspunkt en helt anden model. Under besøgene på universiteterne var jeg blevet fascineret især af det, jeg mødte på Aalborg Universitet, hvor repræsentantskabet spiller en meget central rolle, hvor repræsentantskabet er en integreret del af hele Nordjylland – sådan opleves det næsten. Det er jo utrolig flot og også, mener jeg, berigende for begge parter, både for landsdelen og for universitetet, og derfor havde jeg en idé om, at det nok var en god idé, at det var repræsentantskabet, der valgte de eksterne bestyrelsesmedlemmer.

Det måtte jeg så erkende at der ikke var stemning for, og i slutfasen blev det så den model, som vi især i samarbejde med Socialdemokratiet og Kristeligt Folkeparti fik udarbejdet, og som nu fremgår af lovforslaget.

Jeg har glædeligvis konstateret, at det så er en model, der har været meget bred tilslutning til i de forskellige organisationer, og også erhvervslivet har tilkendegivet stor sympati for modellen. Så derfor er jeg spændt på, at vi nu får det kørt ind, og jeg kan også forstå på de universiteter, som jeg har talt med i de seneste uger, at man allerede dér er i fuld gang med at kontakte de personer, som man mener vil være relevante lige akkurat for det pågældende universitet, når man nu skal sammensætte en ny bestyrelse.

Jeg har gjort et par notater om forskningsfriheden, men jeg kan ikke sige det stærkere, end det er blevet sagt af forligspartiernes ordførere. Jeg synes som sagt ikke, at det er ligegyldigt, hvad der står i loven, og her står det jo ganske klart både i formålsparagraffen og også i § 17 og flere steder i bemærkningerne, at vi har understreget den forskningsfrihed. Jeg kan så citere fru Elisabeth Arnold, som sagde, at »vi ikke kan bevise det, men vi har en mistanke om, at forskningsfriheden bliver anfægtet«. Det er jo ikke et særlig stærkt argument, men det ændrer ikke ved, at hvis det er således, at den mistanke kan bevises ved, at man går ind i teksten, så har ordførerne sagt, at det naturligvis er en af de dele, vi må vende tilbage til under den forestående udvalgsbehandling.

Kl. 13.10

Jeg bliver også nødt til lige at kommentere bemærkningen om de studerendes indflydelse, hvor hr. Morten Homann brugte udtrykket, at »studenterindflydelsen er indskrænket betydeligt«. Det er jo ikke rigtigt. Nu er det jo selvfølgelig

lig svært at sammenligne hundrede procent, fordi vi laver om på en række ting i universitetsledelsen og i opbygningen af de modeller, der ligger. Reelt kender vi det først den dag, hvor man har udarbejdet den enkelte vedtægt osv.

Men udgangspunktet er jo ganske stærkt. Der er to medlemmer i bestyrelsen, og bestyrelsen er altså her ganske central, når vi taler om at lægge retningslinjer for universiteternes langsigtede udvikling.

De studerende er repræsenteret af akademisk råd, og her får de studerende indflydelse på de akademiske forhold på universitetet, som man har haft det tidligere. De studerende har 50 pct. af pladserne i studienævnet, og studienævnets opgaver er jo også meget klart defineret i lovforslaget.

Så derfor: De studerende får efter min allerbedste overbevisning ikke mindre indflydelse på deres uddannelse, og der er ingen grund til at tro, at de studerendes engagement bliver svækket med det lovforslag, vi har til behandling her i dag.

Når fru Rosenkrantz-Theil bruger ordet afbureaukratisering, så har jeg lidt svært ved at følge det, især i lyset af, at vi netop nu for alvor, kan man sige, indfører demokratiet ved, at vi laver åbne bestyrelser. Vi sikrer, at der kommer flere ind i ledelsen af universiteterne. Vi sikrer, at universiteterne ikke bliver nogle lukkede enklaver, men bliver åbne dele af samfundet. Og jeg tror da, at det er en utrolig vigtig del af hele den diskussion, vi har i dag, at vi er opmærksomme på universiteternes utrolig centrale rolle for hele samfundet, for hele udviklingen af det, vi kalder videnssamfundet.

Derfor er der en lang række af de nye ting i universitetsloven i dag, som bærer i den rigtige retning. Og i den sidste ende er det også til glæde for universiteterne, for hvis det er således, at man ikke forstår at blive en helt naturlig integreret del af samfundet, så vil det være vanskeligt for os, der mener, det er vigtigt, at universiteterne spiller en central rolle, stadig væk at sikre ikke bare de midler, man får i dag, men meget, meget gerne også endnu flere midler, som jeg tror er nødvendige på sigt.

Med hensyn til selvejet tror jeg, det er nødvendigt, at vi ser på det i sammenhæng med den større frihed, der bliver givet.

Som det er fremgået af en række af de dokumenter, som hele forligskredsen jo fik på et tidligt tidspunkt i forløbet, så ved fru Pernille Rosenkrantz-Theil jo også udmærket, at der er en

vis sammenhæng med de ting, der er foregået sideløbende bl.a. med forhandlinger i forhold til Finansministeriet og senere overenskomsthændlingerne, som gør, at der er en sammenhæng. Og den sammenhæng og de frihedsgrader tror jeg da er væsentlige også for universiteterne, og det synes jeg vi bliver nødt til at se i en sammenhæng.

Så omkring det med selvejet og bygningerne. Det er rigtigt, at vi jo alle sammen var enige om – det var alle 8 partier – at det var så stor en opgave, at det ville overskygge alle de andre væsentlige ting, som nu indgår i universitetsloven. Det udsatte vi på den måde, at vi har gjort det åbent, det vil sige, at DTU's og DPU's status i dag kan forblive uændret. Og så kan de nye bestyrelser på de øvrige 10 universiteter arbejde med de muligheder, der ligger i at blive også bygningsmæssigt selvejet. Jeg går ud fra, at det er en model, som vi alle var enige om var hensigtsmæssig.

Til slut vil jeg gerne knytte en ekstra bemærkning til det, som jeg især rettede til hr. Jesper Langballe, nemlig med hensyn til nogle misforståelser.

Jeg synes selv, og det er der da også heldigvis flere, der har kvitteret for i dag, at vi har kørt en meget åben form. Det har det i hvert tilfælde været hensigten at gøre over for alle, som har deltaget i arbejdet, både de politiske partier og også de mange uden for kredsen, og det har været De Danske Studerendes Fællesråd, Rektor-kollegiet, organisationer osv.

Men det indbefatter selvfølgelig risikoen for, at der så kommer nogle skæverter, fordi man ikke altid har de aktuelle papirer; det har vi jo oplevet i debatten her i slutfasen. Og dertil vil jeg sige: Det er omkostningerne ved at have den åbenhed og en masse papirer, som ikke er blevet til noget.

Kl. 13.15

Hvis vi f.eks. tager 29. august-papiret, som der er blevet henvist til flere gange i dag, så var det jo sådan et slags statuspapir, hvor der var en masse synspunkter, som var indgivet af enkeltpartier, men det var ikke noget, som de syv andre partier nødvendigvis havde tilsluttet sig. Undervejs er der udarbejdet notater, som enkeltpartier har ønsket at få udarbejdet. Der har vi igen betjent alle lige, uanset om det har været ministeren, eller det har været enkelte ordførere. Men det er jo ikke notater, der for alles vedkommende er kommet til at spille en rolle, da universitetsloven blev udformet.

Men som sagt har det givet nogle mislyde, som ikke har spor at gøre med indholdet af universitetsreformen, men til gengæld er det en af de omkostninger, som jeg også meget gerne betaler i lyset af det, som jeg synes vi har fået ud af det.

Sely om vi i dag har haft enkelte knubbede ord, så vil jeg slutte af med at sige tak for et spændende langt forløb, hvor jo langt de fleste partier var med indtil de sidste uger. Det var et langt forløb, som også gør, at stort set alle partier kan nikke genkendende til elementer i universitetsloven.

Det betyder selvfølgelig, at der er visse ting til slut, man ikke har kunnet være med i. Men jeg håber, at man glæder sig over de ting, man har fået med, og jeg vil i hvert fald for min del gerne sige tak, fordi man har bidraget, og fordi man har set stort på, at der har skullet bruges rigtig mange timer på den proces, vi har været igennem.

Så jeg ser frem til, at processen kan fortsætte i udvalget. Jeg og ministeriet skal gøre vores yderste for at svare på de spørgsmål, der måtte komme.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

I lyset af debatten, hvor, som ministeren rigtigt fremhæver, der har været, så vidt jeg kunne tælle, én misforståelse fremme omkring spørgsmålet om censur, synes jeg, at ministeren anstændigvis bør præcisere, hvis han har oplevet flere vildfarelser i debatten, og præcisere, hvad det er for nogle, han taler om. For vi kommer til at tale voldsomt forbi hinanden, hvis det ender med at kunne opfattes som beskyldninger om, at man ikke ved, hvad man taler om. Så det savner at blive præciseret yderligere.

Så kunne jeg hæfte mig ved, at ministeren havde læst avis og havde fundet et læserindlæg, der støttede universitetsloven. Det må også have været en rar fornemmelse, for der har været ganske mange af den modsatte slags. Så hvis hr. Mikkel Krogh, som jeg tror skribenten hed, skal tages til udtryk for hele den debat, der har været, så tror jeg, at det ville blive et ret ensidigt billede.

Han havde oplevet noget dårlig ledelse undervejs i sit studieforløb. Det, jeg godt vil spørge ministeren om, er: Vil det, at man indfører en ledelsesform svarende til private virksomheder, kunne sikre, at man har mindre risiko for at opleve en dårlig ledelse? Mener ministeren ikke, at

dårlig ledelse også forekommer i private virksomheder?

Når ministeren fremhæver hr. Mikkel Kroghs synspunkt om, at der ikke er nogen sanktionsmuligheder til studerende i den nuværende lov, så kan han have ganske ret. Men jeg vil spørge: Hvilke sanktionsmuligheder for studerende i tilfælde af dårlige undervisere ligger der i den nye lov? Nu snakker vi ikke bare om, at man har ret til at ytre sig over for institutlederen eller lignende, men hvilke sanktionsmuligheder har man? Er der nogen overhovedet?

Endelig vil jeg godt holde fast i det med, at det her skulle være en fremtidssikret lov. Det synes jeg i bedste fald er meget forkert. Så vil jeg spørge: Hvad er der mest behov for i fremtiden? Er der behov for et universitet, som er demokratisk ledet med en demokratisk valgt leder, med engageret personale og en stor legitimitet? Eller er der mere brug for et universitet, som ganske vist har en ansat leder, men hvor en fjerdedel af medarbejderne ikke støtter den ledelsesform, der er, hvor vedkommende har problemer med sin legitimitet, og hvor universitetet er præget af intern ævl og kævl? Jeg ved godt, hvad det er for et universitet, jeg tror er bedst rustet til fremtidens udfordringer.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Jeg synes, ministeren talte længe. Jeg synes desværre ikke, jeg blev væsentlig klogere. Nogle af argumenterne synes jeg er meget problematiske. Ministeren siger, at man bliver nødt til at forholde sig til, hvordan hele 10 mia. kr. forvaltes, underforstået: Hele 10 mia. kr. kan sådan nogle demokratisk valgte mennesker ikke tage ansvar for.

Denne her kreds på 179 glade amatører forvalter jo et eller andet sted omkring 400-500 mia. kr. om året. Kan vi forvente en konsekvens? Er det et konsistent Venstresynspunkt, at store midler ikke kan forvaltes af demokratisk valgte forsamlinger? For det har meget vidtgående konsekvenser, i hvert fald for vores planer for de næste 4-5 år.

Det andet er, at ministeren siger, det er vigtigt, at eksterne er med til at træffe beslutninger. Det er de faktisk i dag. Der er eksterne medlemmer i konsistorierne rundt omkring. Der er meget stor forskel på at være med til at træffe beslutninger og så være udslagsgivende i forhold til at træffe beslutninger. Det tror jeg Socialde-

mokratiet kan tale med om efter den debat, vi har haft i dag.

Kl. 13.20

Det andet er, at jeg håber, at vi kan være fuldstændig på det rene med, at vi ikke behøver at skabe myter, som vi så kan henføre til denne nye og glade verden, som universiteterne vil indtræde i. Der er lavet en meritdegørelse for mindre end 2 år siden, som viser, at meritproblemerne, sådan som de omtales i handel og vandel, er vildt overdrevne. Jeg vil være meget, meget skuffet over, hvis de nye bestyrelser nu skal have æren for, at der faktisk er sket betydelige ændringer på det. Det samme gælder frafaldet. Det samme gælder den normerede studietid.

Og så synes jeg, det er træls, at ministeren ikke kan give os bare antydningen af svar på MVU-problemet, kompetencen i akademisk råd, åbenheden i bestyrelsesarbejdet, brugen af ministerbeføjelser i forhold til optag, niveauangivelserne og baggrunden for de her fundamentale ændringer. Jeg troede det ikke, men jeg tror, ministeren tilslutter sig Venstres ordførers tilgang til det. Det er et vi alene vide-samfund, der skabes. Det er noget andet end vidensamfundet.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Hvis ministeren føler, at det styrker hans ministerpondus at bruge en forfærdelig masse taletid på at hovere over en fejl, som jeg har begået, og som jeg har beklaget, så vil jeg bestemt ikke tage den glæde fra ministeren. Man skal aldrig tage små glæder fra folk.

Men jeg vil sige, at det måske kunne have været nok så frugtbart, hvis ministeren virkelig var gået ind i den principielle debat, der har været. Jeg vil gerne sige, at jeg synes, at niveauret i ordførertaler, hvis jeg selv må sige det, fra de partier, der står uden for forliget, har ligget på et ganske højt plan, men der er ikke nogen af de principielle argumentationer, der er blevet besvaret.

Ministeren siger, at jeg siger om den hensigts-erklæring – forskningsfriheden skal sikres – at det bare er en tekst. Nej, jeg sagde, at det bare er en hensigtserklæring. Men er en lov det samme som en hensigtserklæring? Nej, det er ikke. Det, lovgivere gør, er, at de stiller nogle rammer op, som skal få nogle helt praktiske og kontante konsekvenser med hensyn til, hvordan trafikken på universiteterne bliver i fremtiden.

Så forsyner man det måske med en hensigts-erklæring, en eller anden fane, men det er jo ingenting værd. Det er jo det praktiske, der tæller,

og ikke, at ministeren lige har fundet på at skrive, at vi skal sikre forskningsfriheden – selv om det praktiske resultat er det stik modsatte.

(Kort bemærkning).

Videnskabsministeren (Helge Sander):

Hr. Morten Homann taler om de fejltagelser, der har været i debatten, og censur var et enkelt eksempel. Det nævnte jeg også, og jeg sagde i debatten også det, der har været nævnt i pressen. Men en af de væsentligste ting, jeg synes der har været her i dag, har været det med forskningsfriheden. For der synes jeg, at man i debatten har skabt et problem, som jeg ikke ser er der. Derfor synes jeg, at det måske var den største fejltagelse, og derfor har jeg i flere omgange over for flere ordførere brugt lige akkurat det eksempel.

Så vender hr. Morten Homann tilbage til Mikkel Kroghs indlæg i Information. Når jeg citerer det, er det selvfølgelig, fordi jeg kunne genkende mange af de ting i kronikken, som jeg har mødt, og jeg erkender da, at det var et indlæg, som ikke er dækkende for alle indlæg, der har været. Der har også været indlæg, der har været imod. Det erkender jeg, men jeg ved også, at der er mange, der ikke har skrevet, som også er dækket af de synspunkter, som Mikkel Krogh kom frem med.

Kl. 13.25

Til det med konsekvensen må jeg sige, at evalueringen er en af konsekvenserne. På rundturen til universiteterne er jeg blevet beriget med, at der har været evaluering i mange år, men jeg kunne ikke få nogen eksempler på, hvor det havde fået konsekvens. Det kan det jo nu ifølge den tekst, vi sidder med i dag.

Med hensyn til modellen med de to, en demokratisk leder og en ansat leder, er hr. Morten Homann og jeg lodret uenige, og det er vel en af hovedårsagerne til, at SF ikke er med i forliget omkring universiteterne.

Fru Margrethe Vestager taler om 179 glade amatører. Det er nu ikke nogen rar omtale af Folketinget, men lad gå, når fru Margrethe Vestager selv er en af dem. Men det er jo rigtigt, at de eksperter i dag er med i bestyrelserne på universiteterne. Men det, som vi har lagt vægt på, var at forfølge den tanke, som fru Margrethe Vestager, Socialdemokratiet og De Radikale lancerede i regeringstiden, nemlig at man på DTU og DPU startede, og det er altså det, vi har lavet som rammen. Det er jo ikke noget med vi alene vide. Jeg har i mit svar forsøgt ganske tydeligt at tilkendegive, at der er store muligheder for, at det

enkelte universitet kan udfolde sig, som man nu måtte ønske det.

Så går jeg til hr. Jesper Langballe. Den fejl brugte jeg blot som eksempel på – også som svar til hr. Morten Homann – en række fejltagelser, som jeg synes der har været i debatten. Jeg vil gerne sige, at uanset hvad hr. Jesper Langballe måtte kalde det, så er det således – det står i loven, det står i bemærkningerne – universiteterne vil blive styret, så lang tid jeg er minister, hvis lovforslaget får det udseende, som det har i dag.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Det tyder på, at der er uenighed mellem forligspartierne, og det er vel i virkeligheden også det mest naturlige, når man nu ser på sammensætningen. Men det er jo sådan, at Socialdemokratiet åbent siger, at de ansatte og de studerende mister direkte indflydelse i forbindelse med det her lovforslag.

Fru Lene Jensen har været oppe og bekræfte, at der, hvor man stemmer, får man mindre indflydelse, og der, hvor man får lov til at ytre sine holdninger, får man måske lidt mere.

Det er ikke helt det samme, ministeren siger. Derfor kunne jeg godt tænke mig at få afklaret, om der er en uenighed om, hvad der står i teksten, eller om det blot er en forskellig fremlæggelse af, hvad der står i teksten.

Så vil jeg gerne i samme omgang bede ministeren bekræfte, at de studerende mister indflydelse på institutniveau, at de studerende mister indflydelse i forhold til, at de ikke længere kan vælge deres egen rektor, og at de mister indflydelse, fordi studienævnets område indskrænkes.

(Kort bemærkning).

Lene Jensen (S):

Jeg vil spørge ministeren om den konstaterede modstand, der er nogle steder i de miljøer, som jo rent faktisk skal udmønte den her aftale, når den engang bliver vedtaget. Sådan som jeg opfatter det, er noget af den modstand baseret på misforståelser, noget af den er baseret på forskellige fortolkninger af, hvad teksterne betyder, og hvad det er for nogle intentioner, der er, og noget af det er ren og skær uenighed.

Men jeg kunne godt tænke mig at høre ministeren, om ikke han er enig med mig i, at selve implementeringsfasen betyder utrolig meget for, at den her lov bliver så god, som vi gerne vil have den skal være i praksis? Og har ministeren i den forbindelse tænkt sig at tage nogle initiativ

ver, som handler om at sikre de rette vilkår for implementering, det være sig dialog eller andet, på en mere systematisk måde, så implementeringen kan komme til at foregå på en måde, der gør, at vi kan få alt det gode ud af den lov, som gerne skulle komme?

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

I Sovjetunionens kommunistiske partis central-komité var der et begreb, som man ikke kendte til. Det var begrebet uenighed. Hvis man en sjælden gang stødte på begrebet uenighed, som ikke eksisterede, så kaldte man det for fejltagelser, og fejltagelser havde som regel ganske drastiske konsekvenser for dem, der tog fejl.

Nu påstår jeg ikke, at det vil gå så galt, men jeg vil godt hæfte mig ved, at der er begået en fejltagelse her i dag, som er erkendt, og den diskussion er ude. Men at tage de diskussioner op, som handler om uenighed, og sige, at det er spørgsmål om fejltagelser, synes jeg ikke er klædeligt for debatten.

Kl. 13.30

Jeg synes, at spørgsmålet om forskningsfrihed har været debatteret indgående, og det er klart, at der ligger en uenighed omkring det. Men jeg synes, at man skylder at forholde sig til substansen i teksten, som rent faktisk, ud over hvad man ellers mener der kan være af problemer i en bestyrelse med eksternt flertal, er en yderligere præcisering og dermed en indskrænkning af de eksisterende bestemmelser omkring forskningsfrihed. Så kan man have holdningen, at det er fint, og at det er godt, og at den skal indskrænkes på den måde, men det er altså et spørgsmål om uenighed. Det er ikke et spørgsmål om fejltagelser.

Så kan jeg konstatere, at ministeren hellere vil have et splittet universitet med forskere, som ikke har tillid til deres ledere, end et system, hvor man har demokratiske valg og indflydelse, og hvor de demokratisk valgte forvalter midlerne.

(Kort bemærkning).

Videnskabsministeren (Helge Sander):

Til fru Pernille Rosenkrantz-Theil ville jeg gerne sige, at teksten jo står lysende klar. Når jeg udtrykte mig på den måde, at det ikke var direkte sammenligneligt, er det selvfølgelig, fordi forholdene i den nuværende universitetsreform og den nye ikke er direkte sammenlignelige.

Derfor er det selvfølgelig rigtigt, at de studerende, som alle andre på universiteterne, jo ikke kommer til at vælge deres egen rektor, som det er tilfældet i dag. Det er helt klart. Men det er jo bl.a. en af de ændringer, som hele reformen går ud på. Man kan sige, at det jo er hele det elementære og meget grundlæggende for i hvert fald en af de ting, som vi er uenige om. Så den vej rundt er det selvfølgelig rigtigt. Men det, jeg sagde i mit indlæg, var, at jeg mener, at de studerende samlet set ikke står dårligere, og det mener jeg ikke de gør set i lyset af den nye opbygning, som vi får på universiteterne.

Så skal jeg sige til fru Lene Jensen, at jeg lægger utrolig meget vægt på selve implementeringsfasen, og det har vi også fra ministeriets side brugt en del kræfter på. Det er bl.a. kommet til udtryk ved, at det jo er et forløb, der kommer til at strække sig over mere end 2 år. Så alene i lyset af det synes jeg, vi kan understrege, at vi tager det alvorligt.

Men derudover er det jo således, at når man indgår et forlig, er det jo meget naturligt, at det, der videre skal ske, sker i samarbejde med de partier, som har bakket op om forslaget, og derfor vil det selvfølgelig også i den her situation ske i samarbejde med Kristeligt Folkeparti og Socialdemokratiet. Så jeg kan kun sige: Forløbet er jeg meget klar til at være åben over for, og jeg er også meget klar til, at det selvfølgelig skal ske, som jeg mener der er en god tradition for her i huset, når man vedtager en lov som det forslag, vi har til behandling i dag.

Til sidst til hr. Morten Homann: Når man er politisk uenig, så synes jeg, at det er helt, helt relevant. Deri er vi ganske enige. Men det er ikke sådan, jeg hører det omkring forskningsfriheden. Jeg hører faktisk det modsatte, for jeg hører ikke sige, at vi skal fastholde forskningsfriheden. Men så er der nogle stykker, som i starten af debatten fremførte synspunktet, at den er blevet indskrænket, det er lige før, at den næsten var forsvundet, men i hvert fald stærkt indskrænket, og det blev sagt flere gange. Derfor har jeg spurgt, ikke for at søge uenighed, men for eventuelt at søge forbedringer, og det er måske det, der bedst kan foregå under udvalgsarbejdet. Men jeg vil bare igen efterlyse et svar: Hvor står det, at forskningsfriheden bliver indskrænket?

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Først vil jeg sige, nu når ministeren misforstod mig, at amatører i min optik er et meget positivt

begreb. En amatør er en, som med glæde og entusiasme beskæftiger sig med noget, som man ikke har professionel baggrund for nødvendigvis at gøre, og derfor trækker man på andre, der kan bistå én med at lave et beslutningsgrundlag.

Det er bl.a. derfor, vi har en dygtig administration, og vi kan stille spørgsmål til ministerierne og så fremdeles, ligesom universiteternes ledelse i dag har dygtige administratorer, direktører osv., som netop er professionelle udi økonomiforvaltning. Men det, som er vores gebet, er et andet; det, som er ledelsens gebet på et universitet, er noget andet end at være økonomiforvaltning. Det er at være ledelse på universitetet. I den forstand er amatør et meget positivt ord.

Det andet er, at vi i SR-regeringens tid ikke lancerede én uniform. Det er også forskel på DTU og på DPU, væsentlig forskel, ligesom der er forskel på alle universiteter, fordi de har større eller mindre afvigelse via § 12 i den nuværende lov.

Kl. 13.35

En ting undrer mig lidt, nemlig at jeg kan forstå på diverse bemærkninger, som er faldet undervejs i debatten, at mennesker, som er kritiske over for dette lovforslag, antages ikke at have læst det.

Nu antager jeg, at ministeren har læst lovforslaget, og derfor ville det være meget hensigtsmæssigt for udvalgsbehandlingen, hvis vi kan få en pejling på, hvad ministeren mener i forhold til MVU-problemet, i forhold til kompetencen i akademisk råd, i forhold til åbenheden af bestyrelsesarbejdet, i forhold til brugen af ministerbeføjelser, i forhold til optaget, i forhold til niveauangivelser og i forhold til, hvordan vi skal håndtere netop baggrunden og forholdet mellem bemærkninger og lovtekst.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Det er jo helt tydeligt, at ministeren enten ikke kan eller ikke vil forstå, hvad det er, vi siger om forskningsfrihed. Jeg tror ikke, vi kommer videre med det.

Men så kan man da godt forsøge en gang til og sige: Der er ikke tale om, at vi siger, at forskningsfriheden her er indskrænket med så og så mange procent. Der er tale om, at når man tvinger en eksternt bestyrelse ind over et universitet, som skal lægge en forskningsstrategi, så er det i sig selv principielt uforeneligt med begrebet forskningsfrihed.

Så vil jeg gerne sige til ministerens redegørelse fra før for, hvad det var, der skete i september, at der lidt er en misforståelse. Jeg har ikke bebrejdet nogen, at man fører forhandlinger for lukkede døre. Det er nu engang den måde, man fører forhandlinger på. Så er der det der med, om man skulle være startet helt forfra i september, hvilket ministeren spørger om. Det er egentlig ikke det, det kommer an på, men sagen er, at man på forhånd er startet i den helt forkerte ende.

Jeg indrømmer gerne, at vi har været med til at lave forlig på den måde i udlændingelovgivningen, f.eks. med regeringen, hvor man først har et forlig, og så bliver der lavet en lov bagefter. Men kan ministeren ikke godt forstå, når jeg siger, at det er spørgsmålet, om det er hensigtsmæssigt i så stor, kompleks og videnstung en sag, at de universitetsfolk og andre relevante sagkyndige, der skal udtale sig, ikke forholder sig til en lovtekst, men til en ministerbil, der er kommet forbi, og så sprang der en mand ud og sagde: Hvad har I lyst til, hvad vil I gerne have? Og så siger de en hel masse om det, og derefter er der ingen, der kan huske det mere.

(Kort bemærkning).

Morten Homann (SF):

Nu er der mange ordførerindlæg i løbet af sådan en dag, og debatten har også været lang, så jeg vil sige ministeren undskyld, hvis den passus i mit ordførerindlæg, som beskrev problemet omkring forskningsfriheden, er sluppet forbi.

Jeg vil bare lige gentage, at jeg ser to problemer for forskningsfriheden i det nærværende lovforslag. For det første, at man får en bestyrelse med et eksternt flertal, hvorigennem man kan få andre interesser sat igennem i universitetets ledelse end de forskningsmæssige. Det kan være forskellige private eller for den sags skyld offentlige interesser.

Et andet problem er den indskrænkning, der sker i § 17, stk. 2, af forskningsfrihedsbegrebet, hvor man specificerer, at forskerens fritid så at sige kun må bruges på forskning inden for universitetets strategiske forskningsområder og dermed altså ikke uden for universitetets strategiske forskningsområder. Det er efter min bedste overbevisning en indskrænkning. Jeg vil gerne møde den jurist, der er uenig med mig i det.

Så savnede jeg i ministerens tidligere besvarelse et svar på mit spørgsmål. Hvis man vil bekæmpe dårlig ledelse – det kan vi jo godt være enige om at vi gerne vil bekæmpe, altså at vi

gerne vil sørge for at bekæmpe det, når der opstår nogle af de ubehagelige situationer, som jeg også kan høre at Mikkel Krogh har været udsat for – er det så nogen garanti, at man kører universitetet som en privat virksomhed med alle de kæmpestore omkostninger, det har? Eller skal man nærmere gå ind og se på, hvordan man kan styrke og kvalificere den ledelse, som man har?

(Kort bemærkning).

Videnskabsministeren (Helge Sander):

Til fru Margrethe Vestager vil jeg sige, at hvis vi taler om en sportsklub, så er jeg meget enig i udlægningen af amatør, hvilket er identisk med glæde og entusiasme. Men hvis vi taler om en universitetsledelse, så må jeg sige, at jeg foretrækker den professionelle version.

Kl. 13.40

Det er også korrekt, at der er forskel på DTU, DPU og det, vi sidder med i dag. Men det ændrer jo ikke ved, at vi har lagt en overordnet ramme, hvor vi så derunder har givet en masse frihedsgrader, hvad jeg også forsøgte at sige både første og anden gang, hvor jeg kommenterede de muligheder, der er for, at de 12 universiteter kan udvikle sig vidt forskelligt.

Og så vil jeg gerne sige: Jeg har ikke på noget tidspunkt klandret nogen som helst for, at de ikke har læst på lovforslaget til i dag, på intet tidspunkt.

Så kom fru Margrethe Vestager med en række forhold, som vi vil kunne se på under udvalgsbehandlingen. Det er jeg meget parat til, og der er selvfølgelig også nogle, hvor vi taler om sammenlignelige tekster, så det er måske det mest hensigtsmæssige. Dog har jeg lyst til lige at give en kommentar til det med de ministerbeføjelser, der er.

Der var nogle tal, som var fremme i et par artikler, om, at nu gik man i loven fra 17-18 paragraffer til 45 og en masse bekendtgørelser osv. Der skal vi lige huske, at det her altså er én lov, som er hentet fra syv andre love. Så tilsvarende forsvinder der altså langt, langt, langt flere bekendtgørelser og langt flere ministerbeføjelser, end der er i dag.

Det er korrekt, at der er kommet ca. 15 på økonomiområdet. Men det er alene sket i forlængelse af den måde, det normalt sker på, når man giver de økonomiske frihedsgrader, som vi nu giver til universiteterne. Så det er der altså ikke noget mystisk i. I hvert fald har det hele tiden været intentionen, også som teksten er ud-

lagt her i L 125, at vi skal give universiteterne størst mulig frihed.

Til hr. Jesper Langballe må jeg sige: Det er muligt, at jeg ikke har forstået det, og så er der nok mange, der ikke har forstået hr. Jesper Langballes budskab. Men grundlæggende er det vel således, at jeg har tillid til en bestyrelse med eksternt flertal, og det modsatte er tilfældet for hr. Jesper Langballe. Det er jo sådan meget forenklet. Jeg ved ikke, om det er for forenklet. Men det er i hvert fald meget enkelt udtrykt.

Så må jeg sige om Dansk Folkepartis brev i september, og det behøver vi slet ikke at rode op i, at det, der gjorde mig lidt frustreret, var, at så sent som 2 måneder før, da vi gik på sommerferie, spurgte jeg alle otte ordførere, om det var således, at vi skulle fortsætte den proces, der på det tidspunkt havde været 3-4 måneder, og det blev der sagt ja til fra alle partier.

Og så til hr. Morten Homann ... Formanden rejser sig, og det betyder, at hr. Morten Homann udestår. Men jeg har altså et vældig godt svar, som jeg vender tilbage med.

(Kort bemærkning).

Margrethe Vestager (RV):

Jeg er vældig ked af, at jeg behøver at vralte herop igen. Men når ministeren nu vil misforstå det, når ministeren siger, at det trods alt er 10 mia. kr., det handler om, så antyder han, at det, han gerne vil have, er gode økonomiforvaltere.

Det, vi gerne vil have, er gode ledere. Vi synes, at det enkelte universitet skulle gøres ansvarligt for at finde ud af, på hvilken måde man får de bedste ledere: Om det er en bestyrelsesmodel, en demokratimodel, eller hvad det nu måtte være. Og det er i den forstand, skillelinjen mellem professionelle og amatører kommer ind.

For det væsentligste for en universitetsledelse er ikke, at den er professionel udi økonomiforvaltningen. Det er, at den kan drive et universitet med den forskning, den samfundsmæssige betydning, den uafhængighed og som den søjle i et frit samfund, et universitet er, og ikke, at man er ekspert udi at forvalte de 10 mia. kr. ud fra et økonomisk synspunkt, men ud fra et videnskabsmæssigt og et uafhængigheds- og et forskningsmæssigt synspunkt.

(Kort bemærkning).

Videnskabsministeren (Helge Sander):

Det var hr. Morten Homann, der spurgte til det med forskningsfriheden og § 17, stk. 2.

Der vil jeg gerne sige generelt, at netop i spørgsmålet omkring forskernes rolle på universiteterne har vi jo også, som hr. Morten Homann garanteret har noteret sig, ændret i den endelige tekst, fordi vi rent faktisk har imødekommet Rektorkollegiet, der i sit høringssvar har ønsket, at institutlederen fortsat skal godkende medarbejdernes aftaler om eksternt finansieret forskning. Det er altså akkurat, som det er tilfældet i gældende lov.

Så hvis der er brugt lidt andre ord, er det noget, hvilket også i hvert fald fru Lene Jensen og fru Hanne Severinsen nævnte, som jeg synes vi selvfølgelig kan drøfte i udvalget. Derom ingen tvivl.

Kl. 13.45

Til fru Margrethe Vestager: Bestyrelsen er jo altså en kreds af mennesker, der skal træffe økonomiske og overordnede, langsigtede, strategiske beslutninger. En række af de ting, som er blevet fremført, og som jeg næsten fornemme lå i fru Margrethe Vestagers spørgsmål, er der andre, der skal klare, bl.a. akademisk råd. Så derfor er jeg stadig tryk ved modellen, og det er jeg helt sikker på at både universiteterne og fru Margrethe Vestager også bliver.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Birthe Skaarup):

Jeg foreslår, at lovforslag nr. L 125 henvises til Udvalget for Videnskab og Teknologi. Jeg foreslår, at lovforslag nr. L 126 henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 34:

Forslag til folketingsbeslutning om særligt start-SU-lån.

Af Thomas Adelskov (S) m.fl.
(Fremsat 15/11 2002).

Sammen med denne sag foretoges:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 43:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af tillægsstipendium for studerende med handicap.

Af Marianne Jelved (RV) og Margrethe Vestager (RV).

(Fremsat 22/11 2002).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Helt grundlæggende mener jeg, at vi har et godt og velfungerende SU-system i Danmark, et system, som også en bred kreds af Folketingets partier står bag i SU-forliget. SU er et af de få overførselssystemer, som er kendetegnet ved at være både enkelt, gennemskueligt og samtidig bredt anerkendt. Det er bl.a. dokumenteret i brugertilfredshedsundersøgelsen om SU fra 1999.

Der er imidlertid gået 7 år, siden SU-reformen blev vedtaget, og der er derfor i lyset af de indhøstede erfaringer med systemets virkemåde fremkommet flere forslag i den senere tid med henblik på at forbedre vilkårene for visse grupper af uddannelsessøgende.

Socialdemokraternes forslag om et særligt start-SU-lån rummer imidlertid nogle problemstillinger, som tilsiger, at en nærmere analyse af konsekvenserne er nødvendig.

For det første må man overveje risikoen for misbrug af en sådan ordning, hvis alene optagelse på en uddannelse giver adgang til et billigt lån på 20.000 kr.

For det andet drejer det sig for den enkelte studerende bl.a. om det problematiske i straks i uddannelsesforløbet at fremrykke låneadgangen. Det kan indebære, at den studerende sidst i studieforløbet får reduceret sine SU-finansieringsmuligheder.

Og for det tredje udbetales SU-lånene i dag i månedlige beløb som støtte til dækning af de løbende leveomkostninger. SU-startlånet vil således bryde med grundtanken i SU-systemet.

På den baggrund er det min holdning, at der er brug for en nærmere vurdering af forslaget. Regeringen kan således ikke på det foreliggende grundlag støtte forslaget, men jeg vil som op-